

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 767/2022*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1^Α, Αθήνα, την 31^η Ιανουαρίου 2022, ημέρα Δευτέρα και ώρα 12:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Καλλιόπη Μπενετάτου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης,

Ιωάννης Στεφάτος,

Μαρία Ιωαννίδου,

Μαρία Ιωάννα Ράντου (Εισηγήτρια)

Σωτήριος Καρκαλάκος και

Μιχαήλ Πολέμης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Ιωάννη Πετρόγλου

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά παροχής υπηρεσιών σίτισης στις δομές υποδοχής μεταναστών/ προσφύγων για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 του Ν. 3959/2011, περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού», όπως ισχύει, και 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια αυτής την Ευγενία Ντόρντα.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια της υπόθεσης, Μαρία Ιωάννα Ράντου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 697/24.1.2022 Εισηγήση Διευθέτησης και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην Εισηγήση, πρότεινε, δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αριθ. 704/2020 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή,

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε [5] διαφορετικές εκδόσεις και τα εξής διακριτικά: (1) Προς δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Έκδοση για την «ΡΟΤ & ΡΑΝ Α.Ε.», (3) Έκδοση για την «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», (4) Έκδοση για την «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», (5) Έκδοση για την «ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ Α' 93/20.4.2011), όπως ισχύει και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 54/16.1.2013).

σύμφωνα με το σκεπτικό της Εισήγησης, των Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθησαν από τις επιχειρήσεις: (α) «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ», (β) «Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ – Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ – ΕΣΤΙΑΣΗΣ – ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ – CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ», (γ) «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και (δ) «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

- Διαπιστώνει ότι οι εταιρίες-αποδέκτες της Εισήγησης παραβίασαν το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν στην Εισήγηση.
- Υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν, εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει, και να παραλείπουν στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο σκεπτικό της Εισήγησης παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.
- Επιβάλλει τα πρόστιμα που αναλύονται στην Εισήγηση για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της Εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Μαρίας Ιωάννας Ράντου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την Εισήγηση και τις Δηλώσεις Διευθέτησης των μερών,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Η παρούσα υπόθεση αφορά την αυτεπάγγελτη έρευνα της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τη διαπίστωση τυχόν παραβάσεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού», όπως ισχύει, και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) στην αγορά της παροχής υπηρεσιών σίτισης μεταναστών/ προσφύγων των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) που βρίσκονται στα νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου κατόπιν σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών¹.
2. Στα πλαίσια της εν λόγω έρευνας, διενεργήθηκαν από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (ΓΔΑ), επιτόπιοι έλεγχοι, [...] ², σε εταιρίες catering/σίτισης προσφύγων, για τις οποίες προέκυψε, κατόπιν έρευνας της ΓΔΑ, ότι είχαν συμμετάσχει από τις αρχές του έτους 2016 – όταν και εμφανίζονταν αυξημένες πλέον προσφυγικές ροές λόγω της προσφυγικής κρίσης –

¹ Η εν λόγω έρευνα εκκίνησε κατόπιν πληθώρας δημοσιευμάτων το καλοκαίρι του 2018 σχετικά με τις πρακτικές που ακολουθούνται από εταιρίες σίτισης κατά τον επισιτισμό των προσφύγων των ΚΥΤ που βρίσκονται στα νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου. Οι πληροφορίες και τα δημοσιεύματα αφορούσαν σε υποψίες/ υπόνοιες σύμπραξης μεταξύ ανταγωνιστριών εταιριών του κλάδου για κατανομή αγορών, με απώτερο σκοπό την αύξηση των τιμών των παρεχόμενων υπηρεσιών.

² Βλ. τις [...] εντολές ελέγχου. [...]

σε διαγωνισμούς σίτισης προσφυγικών δομών ΚΥΤ στα νησιά του βόρειου και ανατολικού Αιγαίου και συγκεκριμένα στις ακόλουθες εταιρίες:

- «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ» (εφεξής και «ΠΟΤ&ΠΑΝ») με έδρα την Αυλίδα Χαλκίδος³, η οποία συμμετείχε σε διαγωνισμούς στις νήσους Λέσβο και Χίο,
- «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Ανώνυμη Εταιρεία» (εφεξής και «ΣΑΛΑΣ») με έδρα την Αθήνα, η οποία συμμετείχε σε διαγωνισμούς στις νήσους Λέσβο, Χίο και Λέρο,
- «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»⁴ (εφεξής και «ΤΖΑΝΕΤΟΣ»), με έδρα την Λέσβο και συμμετοχή στους διαγωνισμούς της νήσου αυτής.

3. Η ΓΔΑ πραγματοποίησε νέο έλεγχο [...] στις εταιρίες α) «Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ - ΕΣΤΙΑΣΗΣ - ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ - CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» με δ.τ. «ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε.»⁵ και β) «Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ – ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Ν.Υ.Φ.Σ. SECURITY ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» με δ.τ. «Ν.Υ.Φ.Σ. SECURITY Μ. ΕΠΕ»⁶.
4. Η ΓΔΑ απευθύνθηκε και [...], για τη συλλογή στοιχείων αναφορικά με τις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες⁷. Στη συνέχεια, η ΓΔΑ προέβη στη λήψη καταθέσεων από τους νομίμους εκπροσώπους εταιριών σίτισης⁸. Τέλος, η ΓΔΑ απευθύνθηκε και στις ίδιες τις εταιρίες σίτισης για τη συλλογή στοιχείων σχετικά, μεταξύ άλλων, με την παραγωγική δυναμικότητα, αλλά και την αποθηκευτική δυνατότητα των εμπλεκόμενων εταιριών⁹.
5. Η παρούσα επικεντρώνεται στην διερεύνηση των παραβατικών πρακτικών των εταιριών παροχής υπηρεσιών σίτισης που συμμετείχαν στις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες για την παροχή υπηρεσιών σίτισης μεταναστών/ προσφύγων στις νήσους Χίο και Λέσβο.

II. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

II.1. ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ

6. Η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ» και το διακριτικό τίτλο «ΡΟΤ

³ [...]

⁴ [...]

⁵ Βλ. την [...]εντολή ελέγχου.

⁶ Βλ. την [...]εντολή ελέγχου. [...]

⁷ Πρόκειται για τις υπ' αριθ. πρωτ. 1592/28.02.2019, 4898/25.07.2019 και 1843/26.02.2019 επιστολές παροχής στοιχείων του [...] κατόπιν των υπ' αριθ. πρωτ. 7690/14.12.2018, 3598/27.05.2019 και 455/15.01.2021 επιστολών της Υπηρεσίας.

⁸ [...]

⁹ [...]

& PAN A.E.» συστάθηκε στις 27.11.2001 και εδρεύει στο νομό Εύβοιας και συγκεκριμένα στην πόλη της Χαλκίδας¹⁰.

7. Σκοπό της εταιρίας αποτελεί, μεταξύ άλλων, η ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικής μονάδας παραγωγής και εμπορίας τυποποιημένων συσκευασμένων γευμάτων, η παροχή υπηρεσιών τροφοδοσίας συνεστιάσεων – εκδηλώσεων (catering) σε επαγγελματικούς χώρους, η παροχή υπηρεσιών παροχής γευμάτων και ποτών, η διεκδίκηση, ανάληψη και εκτέλεση έργων με αντισυμβαλλόμενο το Δημόσιο ή/ και ιδιωτικό τομέα που σχετίζονται με την προμήθεια Α΄ Υλών Διατροφής κ.α., η λειτουργία και διαχείριση πάσης φύσεως εστιατορίων, καντινών και κυλικείων σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους όπως ενδεικτικά υπηρεσίες γευμάτων που παρέχονται από στρατιωτικές τραπεζαρίες, υπηρεσίες που παρέχονται από σχολικές καντίνες¹¹.
8. Το τρέχον Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΟΤ & ΠΑΝ¹² με θητεία έως το 2023 αποτελείται από τους:
 - Ι. Τουτζιαρίδη - Πρόεδρο & Διευθ. Σύμβουλο,
 - Ε. Χούμπα - Μη Εκτελεστικό Μέλος,
 - Ι. Αναστασιάδη - Μη Εκτελεστικό Μέλος,
 - Α. Βουρδάνο - Μη Εκτελεστικό Μέλος.

Μονάδες παραγωγής:

9. Οι μονάδες παραγωγής της εταιρίας βρίσκονται¹³:

[...]

II.2. ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.

10. Η εταιρία με την επωνυμία «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.» με διακριτικό τίτλο «ΕΛΑΙΤΙΣ ΚΕΤΕΡΙΝΚ» ή «ΕΛΑΙΤΙΣ CATERING» αποτελεί ετερόρρυθμη εταιρεία συσταθείσα στις 06.09.2013 και εδρεύουσα στο νομό Λέσβου και συγκεκριμένα την πόλη Αλυφαντά. Η εν λόγω εταιρία μετετράπη σε ανώνυμη εταιρία στις 7.12.2021 με την επωνυμία «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και το διακριτικό τίτλο “ΕΛΑΙΤΙΣ CATERING”¹⁴. Σκοπό της εταιρίας αποτελεί, μεταξύ άλλων, η ίδρυση, λειτουργία κι εκμετάλλευση βιομηχανίας παραγωγής παντός είδους φαγητών/ τροφίμων και η εμπορία αυτών, η παραγωγή, αποθήκευση, συσκευασία και διάθεση, διανομή, πώληση γευμάτων

¹⁰ Βλ. στοιχεία ΓΕΜΗ <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/46635822000> και ιστότοπο <http://www.potpan.gr/>. Βλ. επίσης τις απαντητικές επιστολές με αρ. πρωτ. 6375/27.07.2021, 6506/03.08.2021, 6535/03.08.2021, 6717/13.08.2021.

¹¹ Βλ. άρθρο 2 του ισχύοντος καταστατικού της ΠΟΤ & ΠΑΝ, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/46635822000>.

¹² Το οποίο εξελέγη από την 6.7.2018 απόφαση της ΓΣ των μετόχων της εταιρίας και συγκροτήθηκε σε σώμα με το από 6.7.2018 πρακτικό ΔΣ με θητεία ως 6.7.2023, βλ. σχετικά την υπ’ αριθ. πρωτ. 1209295/13.7.2018 ανακοίνωση του ΓΕΜΗ διαθέσιμη στη διαδικτυακή διεύθυνση <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/46635822000>.

¹³ [...]

¹⁴ Βλ. σχετικά την υπ’ αριθ. πρωτ. Α5027/1335/7.12.2021 απόφαση του Επιμελητηρίου Λέσβου, προσκομισθείσα από την εταιρία συνημμένη [...]

cook and serve, cook and chill, cook and freeze, η συσκευασία, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή, πάληση τροφίμων, η διοργάνωση και η ανάληψη εκδηλώσεων/ συνεστιάσεων και η τροφοδοσία αυτών (catering)¹⁵.

11. Διαχειριστής της εταιρίας ήταν ο Εμμανουήλ Τζανέτος¹⁶, ενώ το τρέχον πρώτο ΔΣ της μετατραπέιας ΑΕ αποτελείται από τους:
- Εμμανουήλ Τζανέτο, Πρόεδρο,
 - Αθανάσιο Καραγάλια, Αναπληρωτή Πρόεδρο και
 - Ευστράτιο Καραγάλια, Μέλος¹⁷.

Μονάδες παραγωγής:

12. [...] ¹⁸. [...] ¹⁹.

II.3. SALAS INTER GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

13. Η εταιρία με την επωνυμία «*SALAS INTER GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Ανώνυμη Εταιρεία*» με διακριτικό τίτλο «*INTERSALAS - ΑΡΙΩΝ*» συστάθηκε το 2011, εδρεύει στην περιοχή του Μοσχάτου Αττικής και αναπτύσσει παραγωγική δραστηριότητα στην περιοχή του Περιστερίου Αττικής²⁰. Στους σκοπούς της περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η παραγωγή και διάθεση τροφίμων, η ταχεία εστίαση και η οργάνωση εκδηλώσεων μαζικής εστίασης, η παραγωγή εδεσμάτων χωρίς επιτόπιο σερβίρισμα και εν γένει η παραγωγή φαγητού (catering) ή η οργάνωση παντός είδους εκδηλώσεων²¹.
14. Το τρέχον Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας²² αποτελείται από τους:
- Νικόλαο Σαλαπατάρα, Πρόεδρο & Διευθύνοντα Σύμβουλο του ΔΣ,
 - Σουσιάννα Σαλαπατάρα, Μέλος Διοικ. Συμβουλίου και
 - Σοφία Φαραγκη, μέλος ΔΣ.

¹⁵ Βλ. άρθρο 3 Καταστατικού εταιρίας, που περιλαμβάνεται στην υπ αριθ. πρωτ. 2542566/7.12.2021 ανακοίνωση του ΓΕΜΗ Επιμελητηρίου Λέσβου και προσκομίσθηκε από την εταιρία [...]

¹⁶ Βλ. στοιχεία ΓΕΜΗ <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/126782442000> και ιστότοπο <http://www.elaitisevents.gr/events>.

¹⁷ Βλ. άρθρο 10 Καταστατικού εταιρίας.

¹⁸ [...]

¹⁹ [...]

²⁰ Βλ. στοιχεία ΓΕΜΗ <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/118851001000> και ιστότοπο <https://www.salas.gr/>.

²¹ Βλ. άρθρο 3 Καταστατικού ΣΑΛΑΣ, διαθέσιμο στο ΓΕΜΗ, <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/118851001000>.

²² Το οποίο εξελέγη από την από 1.6.2020 απόφαση της ΓΣ της ΣΑΛΑΣ με πενταετή θητεία (από 1.6.2020 έως 30.6.2025) και συγκροτήθηκε σε σώμα με το από ίδιας ημερομηνίας πρακτικό ΔΣ, βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1989775 Ανακοίνωση του ΓΕΜΗ, διαθέσιμη στο σύνδεσμο <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/118851001000>.

Μονάδες παραγωγής:

15. [...] ²³. [...] ²⁴.

Π.4. Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ – Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ – ΕΣΤΙΑΣΗΣ – ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

16. Η εταιρία με την επωνυμία «Γ.ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ-Π.ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ-ΕΣΤΙΑΣΗΣ- ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ -CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» και το διακριτικό τίτλο «ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε.» συστάθηκε στις 11.02.2010, υπό την επωνυμία και με τον διακριτικό τίτλο «YOUR EVENT Ε.Π.Ε.» ²⁵, έλαβε δε την τρέχουσα επωνυμία της στις 23.01.2012 και έχει έδρα την Μεταμόρφωση Αττικής ²⁶.

17. Στους σκοπούς της περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η εκμετάλλευση χώρων διασκέδασης, εστιατορίων, κέντρων διασκεδάσεων, αιθουσών κινηματογράφου, μπαρ, αναψυκτηρίων, κυλικείων, πολυχώρων, υπαίθριων χώρων κλπ., η διοργάνωση δεξιώσεων, γάμων, εορτών, πάσης φύσεως παρουσιάσεων, συνεδρίων, σεμιναρίων ομιλιών κλπ, καθώς και η τροφοδοσία φαγητού και ποτού (catering) κατά τις εκδηλώσεις αυτές ή και μεμονωμένα ²⁷. Τη διοίκηση- διαχείριση ασκεί από την ίδρυση της ο [...].

III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

III.1.1 Σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών

18. Η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμες ή δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους ²⁸.

19. Για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, ως σχετική αγορά προϊόντος/ υπηρεσιών μπορεί να οριστεί η αγορά παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών, ήτοι εν προκειμένω των διαγωνισμών των αρμόδιων φορέων του Δημοσίου για την παροχή των υπηρεσιών σίτισης στις δομές προσφύγων/μεταναστών. Σημειώνεται ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση των υπό κρίση συμπεριφορών, διότι κατά πάγια ενωσιακή νομολογία και πρακτική δεν

²³ [...]

²⁴ [...]

²⁵ [...]

²⁶ Βλ. στοιχεία ΓΕΜΗ <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/9281201000> και ιστότοπο <https://www.pleiadescatering.gr/el/>

²⁷ Βλ. άρθρο 3 του καταστατικού της εταιρίας διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/9281201000>.

²⁸ Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Επ. «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997. Στη σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνονται το προϊόν (ή προϊόντα) που αφορούν στην υπό εξέταση υπόθεση, καθώς και όλα τα προϊόντα που είναι υποκατάστατά τους είτε από πλευράς ζήτησης είτε από πλευράς προσφοράς και των οποίων η διαθεσιμότητα (ή δυναμική διαθεσιμότητα) εμποδίζει τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις να αυξήσουν επικερδώς την τιμή τους κατά ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

απαιτείται η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όταν οι κρινόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού²⁹. Συναφώς, δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, για τη διαπίστωση παράβασης ειδική οικονομική ανάλυση για τις συνθήκες της οικείας αγοράς, ούτε και για τον προσδιορισμό αυτής³⁰.

20. Η αρχή αυτή μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά και στην περίπτωση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011. Συναφώς, έχει κριθεί ότι δεν είναι η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού που επιλέγει κάθε φορά «κατ' αυθαίρετο» τρόπο τη σχετική αγορά προϊόντων, αλλά οι ίδιες οι συμπράττουσες επιχειρήσεις που επικεντρώνουν την αντί-ανταγωνιστική τους συμπεριφορά σε ορισμένο/-α προϊόν/τα (καθορίζοντας έτσι και το εύρος της σχετικής έρευνας)^{31,32}. Ως εκ τούτου, οι συγκεκριμένες υπό εξέταση εταιρίες παροχής υπηρεσιών σίτισης, συμπράττοντας και επικεντρώνοντας την συμπεριφορά τους σε συγκεκριμένες περιοχές και για συγκεκριμένες υπηρεσίες, οδηγούν σε συγκεκριμένο καθορισμό του εύρους της σχετικής αγοράς, προσδιορίζοντάς την σε σχετική αγορά για παροχή υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών.
21. Για τους διαγωνισμούς σίτισης προσφύγων, κύρια αναθέτουσα αρχή επί του συνόλου των διαγωνισμών στην ελληνική επικράτεια αποτελεί το ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα το ΥΠΕΘΑ, ενώ για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης αναφέρεται ότι οι κατά τόπους διαγωνισμοί που προκηρύσσονταν από τις τοπικές στρατιωτικές Αρχές αφορούσαν ξεχωριστά νησιά και συγκεκριμένα Κέντρα Υποδοχής Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) για καθένα νησί και συντονίζονταν από το Γενικό Επιτελείο Στρατού (ΓΕΣ). Οι δε διαγωνισμοί προκηρύσσονταν από την εκάστοτε Ανώτερη Διοίκηση Ταγμάτων Εθνοφυλακής (ΑΔΤΕ) του νησιού το οποίο επιθυμούσε την αγορά υπηρεσιών σίτισης για συγκεκριμένα ΚΥΤ που βρίσκονταν στην εκάστοτε νήσο, με κοινοποίηση στην ΑΣΔΕΝ (Ανώτερη Στρατιωτική Διοίκηση Εσωτερικού και Νήσων). Οι εν λόγω διαγωνισμοί παρουσίαζαν ομοιομορφία ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις συμμετοχής, αλλά δεν προκηρύσσονταν από την ίδια αναθέτουσα αρχή για όλα τα νησιά. Εν προκειμένω, οι παραβατικές πρακτικές των

²⁹ Βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου T-38/02 *Groupes Danone κατά Επιτροπής*, σκ. 99, και T-48/02 *Brouwerij Haacht NV κατά Επιτροπής*, σκ. 58 (καθώς και στη σχετική νομολογία που παραπέμπουν).

³⁰ Βλ. Απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4.

³¹ Βλ. Απόφαση T-71/03, *Tokai Carbon κατά Επιτροπής*, σκ. 90.

³² Βλ. και Faull & Nikray «The EU Law of Competition», 3^η έκδοση, παρ. 8.453.

ερευνώμενων εταιριών εντοπίζονται στην παροχή υπηρεσιών σίτισης μεταναστών/ προσφύγων στα ΚΥΤ προσφύγων μέσω των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών.

22. Ενόψει των ανωτέρω, η σχετική αγορά προϊόντος που αφορά την παρούσα είναι η παροχή υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών³³.

III.1.2 Σχετική γεωγραφική αγορά

23. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα και τις υπηρεσίες τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού³⁴.

24. Ενόψει των ανωτέρω, εν προκειμένω ως σχετική γεωγραφική αγορά για τη συγκεκριμένη κατηγορία υπηρεσιών δεν θα μπορούσε να οριστεί το σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Τούτο διότι, παρόλο που το σύνολο σχεδόν των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων δύναται να δραστηριοποιηθεί σε όλη την επικράτεια, χωρίς μάλιστα να υφίστανται νομικά εμπόδια δραστηριοποίησης των εταιρειών catering/ σίτισης σε περιοχές εκτός της έδρας τους, στην πραγματικότητα η σχετική γεωγραφική αγορά υπηρεσιών σίτισης προσφύγων των υπό κρίση πρακτικών θα πρέπει να οριοθετηθεί ανά περιοχή / νήσο που αφορά, λόγω των εξής περιστάσεων: των κατεπειγουσών αναγκών σίτισης, των ιδιαίτερων γεωγραφικών συνθηκών της νησιωτικής σε σχέση με την ηπειρωτική Ελλάδα, των ανόμοιων και απρόβλεπτων ροών προσφύγων, της ευαισθησίας των πρώτων υλών και του ίδιου του παρεχόμενου προϊόντος, των ειδικότερων απαιτήσεων των διαγωνιστικών όρων ιδιαίτερα επί του είδους και του τρόπου διάθεσης των παρεχόμενων γευμάτων και των παρεπόμενων ενδεχόμενων απαιτήσεων σε εγκαταστάσεις και εξοπλισμό για την προετοιμασία και τη διαχείριση των αποθεμάτων υλικών και τελικών γευμάτων.

25. Επιπλέον ως προς τη στενότερη οριοθέτηση της γεωγραφικής αγοράς συνηγορεί και το ίδιο το γεγονός ότι εν λόγω διαγωνισμοί δεν προκηρύσσονταν και δεν υλοποιούνταν από μια ενιαία αρχή παντού, σε όλη την επικράτεια, αλλά από τις Ανώτερες Διοικήσεις των κατά τόπους περιοχών-ευθύνης στις οποίες υπάγονταν τα ΚΥΤ. Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, για τους εν λόγω διαγωνισμούς σίτισης προσφύγων σε ΚΥΤ δεν υπάρχει μία ενιαία αναθέτουσα αρχή. Οι κατά τόπους Στρατιωτικοί σχηματισμοί και τα κατά τόπους τάγματα διοίκησης των στρατιωτικών σχηματισμών ανά την επικράτεια ήταν αυτά που προκήρυτταν, ενέκριναν και υλοποιούσαν τους εκάστοτε διαγωνισμούς³⁵. Οι διαγωνισμοί που προκηρύσσονταν αφορούσαν ξεχωριστά νησιά και συγκεκριμένα ΚΥΤ για καθένα νησί και για συγκεκριμένο αριθμό ατόμων. Πρέπει δε να τονιστεί ότι δεν παρουσιάζεται σύμπτωση διαγωνισμών μεταξύ διαφορετικών νησιών ούτε στην ημερομηνία που προκηρύσσεται ο κάθε

³³ Διευκρινίζεται ότι για τους σκοπούς και στα πλαίσια της παρούσας, όπου γίνεται λόγος για δημόσιους διαγωνισμούς νοούνται οι διαγωνισμοί των αρμοδίων φορέων του Δημοσίου για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών.

³⁴ Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Επ. «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997, σκ. 8.

³⁵ Εν προκειμένω για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης σημειώνεται ότι, για τους διαγωνισμούς σίτισης προσφύγων της νήσου Λέσβου, η 98^η ΑΔΤΕ (Ανώτατη Διοίκηση Ταγμάτων Εθνοφυλακής) ήταν η διαρκής Αναθέτουσα Αρχή, ενώ η 96^η ΑΔΤΕ αντίστοιχα ήταν η αντίστοιχη Αναθέτουσα Αρχή για τους διαγωνισμούς της νήσου Χίου.

διαγωνισμός, αλλά ούτε και στην διάρκεια αυτών³⁶. Ο κάθε διαγωνισμός στην ουσία εκπλήρωνε τις ανάγκες συγκεκριμένου ΚΥΤ και για συγκεκριμένο νησί ανάλογα με τις εκάστοτε απαιτήσεις, δεδομένου ότι οι προσφυγικές ροές και ο αριθμός φιλοξενούμενων σιτιζόμενων παρουσίαζε διακυμάνσεις. Οι εν λόγω διαγωνισμοί παρουσίαζαν μεν κάποια ομοιομορφία ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις συμμετοχής, αλλά ανεξαρτησία ως προς τους χρόνους προκήρυξης, την διάρκεια του έργου και τον αριθμό σιτιζομένων, ενώ δεν προκηρύσσονταν από την ίδια αναθέτουσα αρχή για όλα τα νησιά, αλλά από την Ανώτερη τοπική στρατιωτική Διοίκηση (ΑΔΤΕ).

26. Πέραν των ανωτέρω και ως προς τη στενότερη οριοθέτηση της γεωγραφικής αγοράς συντείνουν και οι ίδιες οι υπό κρίση πρακτικές οι οποίες σχετίζονται με συμφωνίες που αφορούν και επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα νησιά, ήτοι στη νήσο Λέσβο και στη νήσο Χίο, ξεχωριστά.
27. Συνεπώς, στην κρινόμενη υπόθεση, ως σχετικές γεωγραφικές αγορές υπηρεσιών ορίζονται η αγορά παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών στη νήσο Χίο και η αγορά παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών στη νήσο Λέσβο.

IV. ΣΧΕΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

28. Όπως προαναφέρθηκε, οι σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες για την παροχή υπηρεσιών σίτισης στις δομές υποδοχής μεταναστών (ΚΥΤ) τελούσαν υπό την αιγίδα του ΥΠΕΘΑ και των κατά τόπους ΑΔΤΕ, διενεργούνταν δε κατά κανόνα με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης.
29. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 96 του ν. 4368/2016³⁷:

«1. Από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου και μέχρι τις 31.12.2021, το Δημόσιο, οι δημόσιες υπηρεσίες, επιχειρήσεις και οργανισμοί κοινής ωφέλειας προβαίνουν στις ενέργειες αρμοδιότητάς τους, που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση της απρόβλεπτης αύξησης των προσφυγικών - μεταναστευτικών ροών και της συνακόλουθης προσφυγικής - μεταναστευτικής κρίσης, κυρίως στους τομείς της μεταφοράς, διαμονής, σίτισης, ασφάλειας, καθαριότητας και υγειονομικής περίθαλψης των προσφύγων και μεταναστών.

2. Οι φορείς της παραγράφου 1 δύνανται κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης:

α. Να προβαίνουν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες ή να συνάπτουν με τρίτους συμβάσεις εκτέλεσης έργων, παροχής υπηρεσιών, προμήθειας αγαθών ή μισθώσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από την αύξηση των μεταναστευτικών - προσφυγικών ροών, ιδίως σχετικά με την ίδρυση, κατασκευή, συντήρηση, μετατροπή και λειτουργία των δομών της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του ν. 4375/2016, των

³⁶ Όπως προκύπτει από τις σχετικές προκηρύξεις των διαγωνισμών.

³⁷ Το άρθρο τιτλοφορείται «Συνδρομή του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης και σύσταση συντονιστικού οργάνου». Η εν λόγω διάταξη παρatiθεται όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει έως 31.12.2021, δεδομένου ότι δυνάμει του άρθρου 48 παρ. 1 του Ν. 4825/2021, η εν λόγω διάταξη καταργείται από 31.12.2021.

Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών, καθώς και των Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου.

Η διαδικασία σύναψης των προηγούμενων συμβάσεων δύναται, λαμβανομένων υπόψη και λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, οι οποίοι ειδικώς αιτιολογούνται, να διενεργείται, ανεξαρτήτως ποσού, κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού για την αντιμετώπιση της έκτακτης και απρόβλεπτης αύξησης των προσφυγικών-μεταναστευτικών ροών και της συνακόλουθης επιδείνωσης της προσφυγικής-μεταναστευτικής κρίσης, και στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο, με την επιφύλαξη εφαρμογής της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις.

β. Ειδικότερα το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α.) δύναται να διευθύνει και να συντονίζει, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής Υποδοχής και Ασύλου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, τις λοιπές δημόσιες υπηρεσίες και αρχές, καθώς και τους κοινωνικούς φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που επικουρούν τη λειτουργία των ΚΕ.Π.Υ./Κ.Υ.Τ. και των Δομών Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας, αποκλειστικά σε ό,τι αφορά στη μεταφορά, διαμονή, σίτιση και υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων και μεταναστών, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην περίπτωση α` της παραγράφου αυτής. Στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (Γ.Ε.ΕΘ.Α.) συστήνεται Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΚΕ.Σ.Ο.Δ.Π.) προς εξυπηρέτηση των σκοπών του προηγούμενου εδαφίου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής καθορίζονται οι αρμοδιότητές του, η στελέχωσή του και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με όμοιες αποφάσεις συστήνονται Τοπικά Συντονιστικά Κέντρα (ΤΟ.Σ.ΚΕ.Δ.Π.), όπου απαιτείται, και καθορίζονται ομοίως οι αρμοδιότητές τους, η στελέχωσή τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια».

30. Δυνάμει της ως άνω διάταξης και για την κάλυψη της ανάγκης επισιτισμού των προσφύγων στα ΚΥΤ, οι σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες διενεργούνταν κατά παρέκκλιση των κείμενων διαδικασιών, με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και απευθείας ανάθεσης, αφορούσαν δε κατά κανόνα βραχυρόνια διαστήματα.
31. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ), ασκούσα την αρμοδιότητά της³⁸, έχει εκδώσει σειρά από Γνωμοδοτήσεις³⁹, αναφορικά με νομοθετικές ρυθμίσεις που επέτρεπαν κατ' ουσία τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων κατά παρέκκλιση της κείμενης νομοθεσίας, με προσφυγή σε εξαιρετικές, κατεπείγουσες διαδικασίες – όπως και η προκείμενη διάταξη του προπαρατιθέμενου άρθρου 96 – στις οποίες αναδεικνύει την προβληματικότητα του ως άνω νομικού πλαισίου και της εφαρμογής του.

³⁸ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ', υποπερ. (αα) του ν.4013/2011 και το άρθρο 35 παρ. 7 του Οργανισμού και Κανονισμού Λειτουργίας της.

³⁹ Βλ. ενδεικτικά Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α14/2019 (ΑΔΑ:ΩΖΚΓΟΕΤΒ-2Χ6), Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ 6/2015 (ΑΔΑ:Ω7ΠΗΟΕΤΒ-3ΧΓ), σελ. 6· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α12/2018 (ΑΔΑ: 7ΣΩΤΟΕΤΒ-Θ5Κ), σελ. 30· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α19/2019 (ΑΔΑ: 6ΚΔ7ΟΕΤΒ-1ΨΦ), σελ. 15· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α8/2020 (ΑΔΑ: ΩΩΕ9ΟΕΤΒ-ΠΠΜ), σελ. 7 επ.· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α18/2020 (ΑΔΑ: ΩΒΔΓΟΕΤΒ-ΦΓΙ), σελ. 9.

32. Χαρακτηριστικά, η ΕΑΑΔΗΣΥ, στην υπ' αριθμ. A14/2019 Γνώμη της, αναφέρει τα εξής:

*«η προτεινόμενη ρύθμιση, η οποία παρατείνει την ισχύ του «τεκμηρίου» κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα έως την 31.12.2020, αποτελεί ένα ακόμη βήμα σε σειρά νομοθετικών παρεμβάσεων που **διαχρονικά θεσπίζουν ένα ιδιαίτερο, “εξαιρετικό”,** καθεστώς για τις συμβάσεις που αφορούν σε θέματα στέγασης, λειτουργίας των σχετικών εγκαταστάσεων, μεταφοράς, **σίτισης**, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, υγιεινής, κλπ., υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Ελληνική επικράτεια, **συχνά χωρίς τις νόμιμες διαδικασίες.** Παρότι με την συνυποβληθείσα αιτιολογική έκθεση γίνεται επίκληση της όξυνσης της προσφυγικής κρίσης που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των μεταναστευτικών - προσφυγικών ροών, ωστόσο είναι φανερό [...] ότι **πρόκειται πλέον για διαρκείς ανάγκες, την κάλυψη των οποίων η δημόσια διοίκηση οφείλει να σχεδιάζει και να προγραμματίζει εγκαίρως, μέσω ανοικτής διαγωνιστικής διαδικασίας, σε υλοποίηση των διεθνών και ενωσιακών δεσμεύσεων της χώρας και όχι με τρόπο αποσπασματικό»⁴⁰.***

33. Περαιτέρω, στην πιο πρόσφατη υπ' αριθμ. A18/2020 Γνώμη της ΕΑΑΔΗΣΥ, ειδικώς ως προς το ζήτημα της συμβατότητας του άρθρου 56 του νομοσχεδίου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με τίτλο «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις» με το ενωσιακό δίκαιο, η ΕΑΑΔΗΣΥ έκρινε συγκεκριμένα, ότι *«τυχόν καταχρηστική εφαρμογή της εξαιρετικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, δύναται να οδηγήσει σε καταστρατήγηση των γενικών αρχών της ΣΛΕΕ (αρχές της διαφάνειας, της μη διάκρισης, της ίσης μεταχείρισης κλπ) και στη μη αποδοτική χρήση των δημοσίων κονδυλίων».*

34. Επισημαίνεται ότι το προπαρατεθέν άρθρο 96 και η κατά παρέκκλιση διαδικασία που είχε αυτό εισαγάγει καταργήθηκε από 31.12.2021⁴¹, ενώ, όπως προαναφέρθηκε, κατά την ερευνώμενη περίοδο οι σχετικοί διαγωνισμοί διενεργούνταν με κατεπείγουσες διαδικασίες διαπραγμάτευσης και αφορούσαν συμβάσεις παροχής υπηρεσιών σίτισης βραχυχρόνιας διάρκειας.

V. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

V.1 Εφαρμοστές διατάξεις

35. Βάσει του άρθρου 25α του Ν. 3959/2011⁴², το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα της ΕΑ να θεσπίσει με απόφασή της διαδικασία διευθέτησης διαφορών με τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που εκούσια και με ελεύθερη βούληση παραδέχονται τη συμμετοχή τους σε αποδιδόμενη σε αυτές οριζόντια σύμπραξη, κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του Ν.

⁴⁰ Έμφαση προστέθηκε.

⁴¹ Δυνάμει του άρθρου 48 παρ. 1 του Ν. 4825/2021.

⁴² Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στον Ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α'94/27.05.2016).

3959/2011⁴³, εκδόθηκε από την ΕΑ η υπ' αριθ. 628/2016 απόφαση με τίτλο «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις οριζοντίων συμπράξεων κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ» (εφεξής «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών»), η οποία τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την απόφαση ΕΑ 704/2020.

36. Σκοπός της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών (εφεξής και «ΔΔ»), όπως ορίζεται και στην ως άνω απόφαση, είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου⁴⁴, προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ⁴⁵ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω⁴⁶. Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της σχετικής ευθύνης της, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ⁴⁷.
37. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔ οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε οριζόντια σύμπραξη και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη συναφή ευθύνη

⁴³ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του Ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.05.2016).

⁴⁴ Βλ. Τ-456/10, *Timab κ.ά. κατά Επιτροπής*, σκ. 60.

⁴⁵ Βλ. *Timab κ.ά. κατά Επιτροπής*, σκ. 65.

⁴⁶ Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C-297/98 P, *SCA Holding κατά Επιτροπής*, σκ. 36, ΔΕΚ C-328/05 P, *SGL Carbon κατά Επιτροπής*, σκ. 83, και ΠΕΚ 311/94, *BPB de Eendracht κατά Επιτροπής*, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται επίσης και στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με την μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, *Finnboard κατά Επιτροπής*, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, *Acerinox κατά Επιτροπής*, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, σκ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, παρ. 15.

⁴⁷ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δε διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), παρ. 2.

τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{48,49}.

38. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 25α τελευταίο εδάφιο του Ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1, 2 και 3⁵⁰ του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου⁵¹ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 έως 3 του Ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

V.2 Υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση

V.2.1.1 Εκκίνηση διαδικασίας διευθέτησης - Εκτίμηση της ΕΑ

39. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο και σε συνέχεια των μέτρων έρευνας της Υπηρεσίας που έχουν περιγραφεί ανωτέρω, και καθώς η έρευνα της ΓΔΑ είχε φτάσει σε ώριμο στάδιο, οι ακόλουθες τέσσερις επιχειρήσεις, για τις οποίες είχε συλλεχθεί ισχυρό αποδεικτικό υλικό από το οποίο προέκυπτε με σαφήνεια ορισμένη παραβατική τους συμπεριφορά, εκδήλωσαν εγγράφως το ενδιαφέρον τους για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής τους στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών και κατέθεσαν σχετικό αίτημα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 30 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών:

- «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ» (ΠΟΤ & ΠΑΝ)⁵²,
- «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Ανώνυμη Εταιρεία» (ΣΑΛΑΣ)⁵³,
- «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (ΤΖΑΝΕΤΟΣ)⁵⁴,
- «Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ - ΕΣΤΙΑΣΗΣ - ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ - CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» με δ.τ. «ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε.» (ΠΛΕΙΑΔΕΣ)⁵⁵.

⁴⁸ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 117/16.01.2013) (εφεξής ΚΛΔ ΕΑ).

⁴⁹ Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1).

⁵⁰ Η παρ. 1 του άρθρου 25 του Ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1 και 2 του ίδιου νόμου και 101 και 102 της ΣΛΕΕ και οι παρ. 2 και 3 του ίδιου άρθρου προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου και το ανώτατο όριο αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

⁵¹ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 κυρώσεις.

⁵² [...]

⁵³ [...]

⁵⁴ [...]

⁵⁵ [...]

40. Σε συνέχεια των εν λόγω αιτημάτων, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 04.11.2021⁵⁶ έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή⁵⁷. Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση των ενδιαφερομένων μερών να υπαχθούν στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τον αριθμό των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που αιτούνταν την υπαγωγή τους σε διαδικασία διευθέτησης, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως οριζόντια αντι-ανταγωνιστική σύμπραξη ιδιαίτερης σοβαρότητας (σύμπραξη καρτελικής φύσης), το βαθμό αμφισβήτησης των πραγματικών περιστατικών, της νομικής τους αξιολόγησης και της συμμετοχής και ευθύνης έκαστης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπου, εν προκειμένω, τα ενδιαφερόμενα μέρη αποδέχθηκαν πλήρως τις αποδιδόμενες σε αυτά παραβάσεις και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος.
41. Στη συνέχεια, κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 32 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, η Εισηγήτρια ενημέρωσε τα ενδιαφερόμενα μέρη με σχετικές κλητεύσεις⁵⁸, στις οποίες προσδιοριζόταν η ημερομηνία έναρξης των διμερών συσκέψεων με έκαστη από αυτές.

V.2.1.2 Διμερείς συσκέψεις

42. Την [...] έλαβε χώρα διμερής σύσκεψη με την εταιρία ΠΟΤ & ΠΑΝ και [...] η πρώτη διμερής σύσκεψη με την εταιρία ΠΛΕΙΑΔΕΣ. Την [...] πραγματοποιήθηκε η πρώτη διμερής σύσκεψη με την ΣΑΛΑΣ, ενώ [...] πραγματοποιήθηκε και δεύτερη συνάντηση με την ΠΛΕΙΑΔΕΣ. Ακολούθησε στις [...] διμερής σύσκεψη με την ΤΖΑΝΕΤΟΣ και [...] η δεύτερη διμερής σύσκεψη με την ΣΑΛΑΣ.
43. Κατά τις διμερείς συσκέψεις με καθένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη για τη διευθέτηση της υπόθεσης ως προς αυτά, τα μέρη ενημερώθηκαν από την Εισηγήτρια σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 28 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου για έκαστο των μερών⁵⁹. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων, κάθε εμπλεκόμενο μέρος γνωστοποίησε και ανέπτυξε επαρκώς τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του και τις απόψεις του επί της αποδιδόμενης σε αυτό παράβασης, οι οποίοι αξιολογήθηκαν από την Εισηγήτρια και, όπου κρίθηκε απαραίτητο, ελήφθησαν υπόψη.

V.2.1.3 Υποβολή προτάσεων διευθέτησης διαφοράς

44. Με το πέρας των ως άνω διμερών συσκέψεων και καθώς διαπιστώθηκε από την Εισηγήτρια και τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι έχει επέλθει επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, το νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια

⁵⁶ Βλ. εξουσιοδότηση από την Ολομέλεια της ΕΑ (αρ. πρακτικού συνεδρίασης 144/4.11.2021)

⁵⁷ Βλ. Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

⁵⁸ [...]

⁵⁹ Ανακοίνωση ΕΑ της 12.5.2006 αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 1 περίπτωση στ του Ν. 703/1977, καθώς και Ανακοίνωση ΕΑ της 17.7.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2^α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

των παραβάσεων, το βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου για κάθε μία ενδιαφερόμενη εταιρία, υπεβλήθησαν, μετά από πρόκληση της Εισηγήτριας σε έκαστη εξ αυτών⁶⁰, Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και ΠΔΔ) από τα ενδιαφερόμενα μέρη ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ⁶¹, ΣΑΛΑΣ⁶², ΤΖΑΝΕΤΟΣ⁶³ και ΠΛΕΙΑΔΕΣ⁶⁴.

45. Η ΠΔΔ κάθε εμπλεκόμενου μέρους περιλαμβάνει τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της σχετικής Ανακοίνωσης: (α) ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνείας της συμμετοχής του στις παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ της Εισηγήτριας και του ιδίου, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή του στις εν λόγω παραβάσεις, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, το νομικό χαρακτηρισμό τους συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστου μέρους, την ενδεχόμενη εφαρμογή τους και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους, (β) αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου καθώς και του ανώτατου ύψους που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, (γ) επιβεβαίωση ότι έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις και ότι του παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει και να θεμελιώσει τους ισχυρισμούς του, νομικούς και πραγματικούς, κατά τη διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων, (δ) επιβεβαίωση ότι είχε δυνατότητα πρόσβασης κατά περίπτωση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτό παραβάσεων, (ε) δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα να λάβει περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη ότι η Εισηγήτρια Διευθέτησης θα απηχεί την πρόταση διευθέτησής του και ότι η ΕΑ θα αποδεχθεί με την απόφασή της την πρόταση διευθέτησης διαφοράς εκάστου εμπλεκόμενου μέρους, (στ) δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος του προστίμου στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών, υπό την προϋπόθεση ότι η Εισηγήτρια Διευθέτησης θα απηχεί τις παρούσες Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς και ότι η ΕΑ θα τις αποδεχθεί με απόφασή της.
46. Η υποβολή της ΠΔΔ κάθε εμπλεκόμενου μέρους έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτό δε θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο κάθε μέρος έχει αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις.

VI. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

VI.1 Επί της εφαρμογής του άρθρου 1 Ν. 3959/2011

47. Προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 1 παρ.1 του Ν. 3959/2011 είναι α) η ύπαρξη συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφαση ένωσης επιχειρήσεων, β) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης

⁶⁰ [...]

⁶¹ [...]

⁶² [...]

⁶³ [...]

⁶⁴ [...]

πρακτικής ή απόφασης να είναι ο αισθητός περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

VI.1.1 Η έννοια της «επιχείρησης»

48. Ως «επιχείρηση», κατά το δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του⁶⁵. Η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁶⁶. Ως οικονομική δραστηριότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά⁶⁷.
49. Εν προκειμένω τα εμπλεκόμενα μέρη αποτελούν επιχειρήσεις δραστηριοποιούμενες, μεταξύ άλλων, στην παροχή υπηρεσιών σίτισης, διεξάγουν συνεπώς κατά τόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα με ίδια ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγονται οι εν λόγω δραστηριότητες και ως εκ τούτου, εμπίπτουν ευθέως στην κατά τα ως άνω και κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού έννοια της επιχείρησης.

VI.1.2 Η έννοια της απαγορευμένης σύμπραξης, κατά το άρθρο 1 Ν. 3959/2011 («συμφωνία» ή / και «εναρμονισμένη πρακτική»)

50. Κατά πάγια νομολογία, συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011, θεωρείται ότι υφίσταται όταν οι επιχειρήσεις, ρητά ή σιωπηρά, εγκρίνουν από κοινού σχέδιο που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Για τους σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, αρκεί οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁶⁸. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, κάθε φορά που επιχειρήσεις εκφράζουν κοινή βούληση προς επίτευξη επιδιωκόμενων τιμών ή επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων ή κατανομής αγορών/πελατείας⁶⁹.
51. Εξάλλου, δεν είναι αναγκαίο οι συμμετέχοντες να έχουν εκ των προτέρων συμφωνήσει σε ένα ολοκληρωμένο κοινό σχέδιο. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της συμφωνίας καταλαμβάνει, όχι μόνον συμβάσεις με τη στενή έννοια του όρου, αλλά και συμφωνίες κυρίων. Συμφωνία συνιστά και ο καθορισμός από μέρους των συμμετεχουσών σε μία συνάντηση επιχειρήσεων των «κανόνων παιχνιδιού» για τη συμπεριφορά τους στην αγορά, εφόσον εκφράστηκε η

⁶⁵ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-217 και 245/03, *FNSEA κ. Επιτροπής*, ΔΕΚ C-101 και 110/07, *Coop de France Betail and Viande κατά Επιτροπής*.

⁶⁶ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-23/09, *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Επιτροπής*, σκ. 70-71, ΔΕΚ C-55/96, *Job Centre coop.arl*, σκ.21, ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1 και ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 71.

⁶⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-118/85, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, σκ. 7, ΔΕΚ C-35/96, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, σκ. 36, ΕΑ 430/V/2009, σελ. 6 και ΕΑ 317/V/2006, σελ. 16,17.

⁶⁸ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής*, σκ. 111-113.

⁶⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *ό.π.*, σκ. 112 και ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C- 209/78 έως 215/78 και 218/78, *Heinz van Landewyck κατά Επιτροπής*, σκ. 86, καθώς και ΠΕΚ Τ-1/89, *Rhône-Poulenc SA κατά Επιτροπής*, σκ. 120, Τ-15/89, *Chemie Linz AG κατά Επιτροπής*, σκ. 301, και Τ-310/94, *Grueber και Weber GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής*, σκ. 85, 87.

επιθυμία ή η ευχή να ακολουθηθεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά⁷⁰. Η ύπαρξη συμφωνίας εξάλλου μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών, μπορεί δε να εφαρμόζεται σε ατελείς συνεννοήσεις, καθώς και σε επιμέρους και υπό όρους συμφωνίες κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία οδηγεί σε συμφωνία⁷¹. Με βάση τα προεκτεθέντα, για την έννοια της συμφωνίας, είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός τύπος, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της. Συναφώς, αδιάφορο είναι αν οι εκπρόσωποι που συμμετέχουν στη συμφωνία ήταν εξουσιοδοτημένοι να συνάπτουν συμφωνίες με αντίστοιχο περιεχόμενο⁷².

52. Η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής αφορά μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, η οποία, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών⁷³. Η απαίτηση αυτονομίας δράσης των επιχειρήσεων στην αγορά, που είναι συνυφασμένη με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις⁷⁴, αντιτίθεται αυστηρώς σε κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών αυτών δυνάμενη, είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υφιστάμενου ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σε έναν ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που ο επιχειρηματίας έχει αποφασίσει ή σκέπτεται να ακολουθήσει στην αγορά. Η προϋπόθεση δε της αμοιβαιότητας πληρούται οσάκις η από μέρους ενός ανταγωνιστή αποκάλυψη σε άλλον ανταγωνιστή των μελλοντικών του προθέσεων ή της μελλοντικής του συμπεριφοράς στην αγορά ζητήθηκε από τον δεύτερο ή ο επιχειρηματίας αυτός δεν εξέφρασε καμία επιφύλαξη ή αντίρρηση όταν ο ανταγωνιστής του γνωστοποίησε τις προθέσεις του⁷⁵. Κρίσιμο, εν προκειμένω είναι ότι οι ανταγωνιστές εν γνώσει τους δέχονται ή προσχωρούν σε μηχανισμούς συμπαιγνίας που διευκολύνουν τον συντονισμό της εμπορικής τους πολιτικής.
53. Συναφώς, η έννοια της «εναρμονισμένης πρακτικής» περιλαμβάνει δύο στοιχεία – ένα υποκειμενικό και ένα αντικειμενικό, μεταξύ των οποίων πρέπει να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια. Το υποκειμενικό στοιχείο συνίσταται στην εκδήλωση της βούλησης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων προς εναρμόνιση και προϋποθέτει τη διαπίστωση αμοιβαίων επαφών μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Ως προς το αντικειμενικό στοιχείο, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει μεν συμπεριφορά των μετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά, δεν συνεπάγεται όμως κατ' ανάγκην ότι η εν λόγω συμπεριφορά θα πρέπει και να επιφέρει, συγκεκριμένα, το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα⁷⁶. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, τεκμαίρεται ότι οι επιχειρήσεις που ήρθαν σε επαφή μεταξύ τους με την έννοια που αναλύεται ανωτέρω, οι οποίες εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στην αγορά, δεν μπορεί παρά να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που έχουν ανταλλάξει με τους

⁷⁰ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-204/00, *Aalborg Portland A/S κατά Επιτροπής*, σκ. 228, 248.

⁷¹ Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρ. Επιτροπής 2004/104/EK (Υπόθεση COMP/E-1/37.978/Μεθυλογλυκαμίνη), παρ. 172, ΕΕ L 038 της 10/02/2004 σ. 18 – 46, καθώς και ΕΑ 369/V/2007, σελ. 47.

⁷² Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ., *Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκ. 928.

⁷³ Βλ. π.χ. ΠΕΚ T-30/91, *Solvay SA κατά Επιτροπής*, σκ. 66, 75 και ΠΕΚ T-36/91, *Imperial Chemical Industries Plc κατά Επιτροπής*, ό.π.

⁷⁴ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5 (όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία).

⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-40 επ./73, *Suiker Unie κατά Επιτροπής*, σκ. 173-174, ΔΕΚ C-48/69 *ICI κατά Επιτροπής*, σκ.64, ΔΕΚ C-199/92 P, *Huls κατά Επιτροπής*, σκ. 162-168 και 178, Βλ. επίσης ενδεικτικά ΔΕφΑθ 1617/2009, σκ. 6.

⁷⁶ Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6 καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-199/92 P, *Huls κατά Επιτροπής*, σκ. 158-167, ΔΕΚ C-49/92 P, *Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA*, σκ.121-124.

ανταγωνιστές τους ή έλαβαν από τους ανταγωνιστές τους, όταν καθορίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Ήτοι για τις επιχειρήσεις που ήρθαν σε επαφή μεταξύ τους, με την έννοια που αναλύεται ανωτέρω, και εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στην αγορά τεκμαίρεται ότι υφίσταται η απαιτούμενη κατά τον νόμο αιτιώδης συνάφεια μεταξύ εκδήλωσης βούλησης (υποκειμενικό στοιχείο) και συμπεριφοράς (αντικειμενικό στοιχείο) και άρα τεκμαίρεται ότι υφίσταται «εναρμονισμένη πρακτική» μεταξύ τους⁷⁷. Στο βαθμό που η μετέχουσα στη συνεννόηση επιχείρηση συνεχίζει να δραστηριοποιείται στην οικεία αγορά, το σχετικό τεκμήριο εφαρμόζεται έστω και αν η συνεννόηση προκύπτει από μία και μόνο επαφή των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων – ενισχύεται δε οσάκις οι επαφές λαμβάνουν χώρα σε τακτά διαστήματα επί μακρά χρονική περίοδο⁷⁸.

54. Επιπλέον, η συμμετοχή επιχειρήσεων σε συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές θίγουσες τον ανταγωνισμό, χωρίς να αντιταχθούν σαφώς στις συμφωνίες αυτές, αποτελεί επαρκή απόδειξη της συμμετοχής και της ευθύνης των εν λόγω επιχειρήσεων στη σύμπραξη – ανεξαρτήτως του αν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις συμμορφώθηκαν τελικά με τα αποτελέσματα/ συμφωνηθέντα στις σχετικές συναντήσεις⁷⁹. Η αποστασιοποίηση και μόνο, ήτοι η δημόσια διαφοροποίηση της θέσης μιας επιχείρησης από τα συμφωνηθέντα, σηματοδοτεί την παύση της συμμετοχής μιας επιχείρησης στη σύμπραξη⁸⁰.
55. Τέλος, μια σύμπραξη μπορεί να συνιστά ταυτόχρονα συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων του νόμου, και ο εν λόγω χαρακτηρισμός δεν είναι κρίσιμος για τη στοιχειοθέτηση τυχόν παράβασης⁸¹.

VI.1.3 Παρεμπόδιση, περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού

VI.1.3.1.1 Αντικείμενο της συμφωνίας ή/και εναρμονισμένης πρακτικής

56. Το άρθρο 1 παράγραφος 1 του Ν. 3959/2011 μνημονεύει ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές, οι οποίες κατανέμουν τις αγορές ή τις πηγές εφοδιασμού ή καθορίζουν τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής.
57. Συμφωνίες/ εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού θεωρούνται εκείνες οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Στις οριζόντιες συμφωνίες/ εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνονται, σαφώς, και οι σχετικές τον καθορισμό των τιμών⁸² ή τον περιορισμό της διάθεσης. Κατά τη σχετική αξιολόγηση του

⁷⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-8/08, *T-Mobile Netherlands κ.λπ.*, σκ. 51-53, με περαιτέρω παραπομπές και ΔΕΚ C-199/92 P, *Huls κατά Επιτροπής*, σκ. 161-162.

⁷⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-8/08, *ό.π.*, σκ. 58- 62.

⁷⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-204/00 κ.λπ., *ό.π.*, σκ. 249 και 291, 323, 330-331, ΔΕΚ C-49/92 P, *ό.π.*, σκ. 95-100 και ΔΕΚ C-199/92 P, *ό.π.*, σκ. 174, 180-183.

⁸⁰ Βλ. και απόφαση του ΠΕΚ, T-7/89, *Hercules Chemicals*, *ό.π.* σκ. 232. Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-329/01 *Archer Midland κατά Επιτροπής*, σκ. 247. Βλ. ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ., *Cimenteries CBR κλπ κατά Επιτροπής*, σκ. 2814, 3100, 3103, 3978.

⁸¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-49/92, σκ. 112-114, 131, ΔΕΚ C-8/08, *ό.π.*, σκ. 29 επ., Βλ. επίσης ΔΕφΑθ 1617/2009, σκ. 6.

⁸² Βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου [101] παράγραφος 3 [ΣΛΕΕ], παρ. 21 και 23. Για τον καθορισμό τιμών βλ. ενδεικτικά και ΠΕΚ T-

αντικειμένου της σύμπραξης, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό⁸³.

58. Εξάλλου, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ κατά τα προεκτεθέντα, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στην διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγο απαλλαγής – ιδίως λαμβανομένου υπόψη ότι η εκάστοτε επιχείρηση μπορεί να επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τη σύμπραξη προς όφελός της⁸⁴. Η επίκληση αμυντικών επιχειρημάτων, όπως η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον⁸⁵ ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες⁸⁶, δεν απαλλάσσουν τους αυτουργούς της παράβασης από τη διάπραξή της. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρίες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με τον νόμο⁸⁷. Εξάλλου ο παραβατικός χαρακτήρας μιας σύμπραξης δεν αναιρείται επειδή επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός. Με άλλα λόγια, μια σύμπραξη δύναται να συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και στην περίπτωση που εξυπηρετεί και άλλους (θεμιτούς ή/και νόμιμους) σκοπούς⁸⁸. Συναφώς, εφόσον διαπιστώνεται το περιοριστικό αντικείμενο των εν λόγω συμβάσεων, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το τυχόν επιχειρηματικό συμφέρον των συμβαλλόμενων. Είναι, δηλαδή, αδιάφορο το ζήτημα αν η συμμετοχή κάποιας επιχείρησης στην εν λόγω σύμπραξη, για την οποία υπάρχουν έγγραφες αποδείξεις, υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή ήταν κατ' εκτίμηση οικονομικά λογική ή πρόσφορη⁸⁹.

VI.1.3.1.2 Περιορισμός παραγωγής ή διάθεσης

59. Οι συμφωνίες περιορισμού της παραγωγής συνιστούν πρόδηλο περιορισμό του ανταγωνισμού⁹⁰ και είναι το κλασσικό μέσο διατήρησης ή αύξησης επιπέδου τιμών, καθότι, εάν εξέλιπαν οι συμφωνίες αυτές, οι τιμές θα ήταν χαμηλότερες και κατά τούτο πιο

374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94 *European Night Services κ.λπ κατά Επιτροπής*, σκ. 136. Για την κατανομή αγοράς/ πελατείας βλ. Βλ. ΔΕΚ 40/73, ό.π., ΔΕΚ 41/69 *ACF Chemiefarma NV κατά Επιτροπής*.

⁸³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 559/2010, σκ. 17, ΔΕφαθ 2891/2009, σκ. 18, και ΔΕφαθ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε σχετική ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης ΔΕΚ C-29/83 & 30/83, *Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κατά Επιτροπής*.

⁸⁴ Βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

⁸⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 3529/2013, σκ. 13, ΔΕφαθ 548/2012, σκ. 16, καθώς και ΔΕΚ C-238/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij and Others κατά Επιτροπής*, σκ. 487, ΠΕΚ T-217/03, ό.π., σκ. 90..

⁸⁶ Βλ. ενδεικτικά C-246/86, ό.π., σκ. 40.

⁸⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 1001/2006, σκ. 20.

⁸⁸ Βλ. ΣτΕ 2775/2014, σκ. 9 και ΣτΕ 2007/2013 σκ. 17, με εκτενείς παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/07, *Beef Industry Development and Barry Brothers*, σκ. 21, ΔΕΚ C-551/03P, *General Motors κατά Επιτροπής*, σκ. 64, ΠΕΚ T-49/02, *Brasserie Nationale κατά Επιτροπής*, σκ. 85 και ΔΕΚ C-96/82, ό.π., σκ. 25.

⁸⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-403/04P και C-405/04P *Sumitomo Metal Industries Ltd και Nippon Steel Corp. κατά Επιτροπής*, σκ. 46 ΔΕΚ C-204/00 P, ό.π., σκ. 335.

⁹⁰ Βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις ΔΕΚ 41/69 *ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής*, σ. 669 και ΔΕΚ 246/86 *Belasco κατά Επιτροπής*, σ. 2181.

ανταγωνιστικές. Στην εν λόγω απαγόρευση εμπίπτει κάθε περιορισμός ή έλεγχος της προσφοράς προϊόντων και υπηρεσιών⁹¹.

60. Μια ειδική περίπτωση περιορισμού παραγωγής ανακύπτει όταν αυτή συνδυάζεται με συμφωνία αποκλειστικής προμήθειας. Συγκεκριμένα, δυο μέρη συμφωνούν περιορισμό ή διακοπή της παραγωγής και λαμβάνουν τα προϊόντα της συμφωνίας από το άλλο μέρος κατά τρόπο αποκλειστικό. Εάν τα μέρη είναι και δυνητικοί ανταγωνιστές, ανακύπτει ζήτημα παράβασης του 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Περαιτέρω, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, έχει κριθεί ότι η ύπαρξη κρίσης στην αγορά δεν δύναται να άρει τον παραβατικό χαρακτήρα μιας σύμπραξης⁹².

VII. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

61. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συσχέτιση, συνδυαστική ερμηνεία και συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από τις εταιρίες που υπέβαλαν ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής εκάστης στις παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης εκάστης από την τέλεση των εν λόγω παραβάσεων. Συγκεκριμένα, προέκυψαν κυρίως τα εξής:

VII.1 ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

A) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΗΣΟ ΧΙΟ

Γενική Περιγραφή της εξέλιξης των διαγωνισμών^{93,94}

62. Οι διαγωνισμοί στη νήσο Χίο ξεκίνησαν τον Μάρτιο 2016⁹⁵. Αναθέτουσα αρχή στη Χίο είναι η 96 Ανώτερη Διοίκηση Ταγμάτων Εθνοφυλακής (ΑΔΤΕ) και οι διαγωνισμοί αφορούν την

⁹¹ Βλ. απόφαση Επιτροπής 23.121992, CEMBAL, Βλ. και την ΕΑ 492/VI/2010. Βλ. επίσης σε ΔικΕλΑντ. Επιμ. Δ. Τζουγανάτος, σελ. 339 επ, με παραπομπές σε νομολογία.

⁹² Βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις ΔΕΚ C-238/99 P, C-244/99 P, C- 245/99 P, C- 247/99 P, C- 250/99 P έως C- 252/99 P και C-254/99 P, *LVM κ.λπ κατά Επιτροπής*, σκ. 487, Αποφάσεις ΠΕΚ T-217/03 και T-245/03, *FNCBV κ.λπ. κατά της Επιτροπής*, σκ. 90. Βλ. επίσης ΕΑ 492/VI/2010, σκ. 87. Συναφώς, το γεγονός ότι ένας κλάδος βρίσκεται σε κρίση θα μπορούσε να συνεκτιμηθεί μόνο ως ελαφρυντικό στοιχείο κατά το συνακόλουθο στάδιο υπολογισμού του ύψους του προστίμου (Βλ. Richard Whish, *Competition Law*, 5 η Έκδοση (2005), σελ.577 και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει).

⁹³ [...].

⁹⁴ Σημειώνεται ότι η ανάλυση αφορά κυρίως τους βραχυχρόνιους διαγωνισμούς με διάρκεια περιόδου σίτισης ίση ή μικρότερη των 30 ημερών οι οποίοι κατά κανόνα περιείχαν παρόμοιους όρους και προϋποθέσεις. Σχετική αναφορά στις λοιπές διαγωνιστικές διαδικασίες (Α' και Β' φάσης και ετήσιες) γίνεται όπου κρίνεται απαραίτητο.

⁹⁵ [...].

σίτιση αιτούντων άσυλο και ευάλωτων ομάδων τρίτων χωρών που φιλοξενούνται στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (εφεξής και «ΚΕΠΥ ή ΚΥΤ Χίου»).

63. Τον πρώτο⁹⁶ διαγωνισμό κέρδισε η ένωση εταιριών «Ν. ΜΠΟΥΡΛΟΥΚΟΣ ΟΕ - ΜΠΟΥΡΛΟΥΚΟΣ & ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΔΗΣ ΟΕ - ΣΤΡΑΤΑΚΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ - Α&Δ ΣΤΡΑΤΑΚΗΣ ΟΕ», [...]
64. Τον αμέσως επόμενο διαγωνισμό⁹⁷ κέρδισε η ένωση εταιριών «ΠΟΤ & ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ Α.Ε. ΚΑΙ ΠΙΕΤΡΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ Α.Ε.», [...]
65. Η ΠΟΤ&ΠΑΝ συμμετείχε σε όλους τους επόμενους διαγωνισμούς μέχρι και τον Νοέμβριο του έτους 2017⁹⁸ στο νησί αυτό αυτόνομα, [...], δίνοντας τιμή προσφοράς σχεδόν ίση με (μόλις [...]) τη μέγιστη τιμή βάσει της εκάστοτε διακήρυξης⁹⁹.
66. Εν συνεχεία, στους διαγωνισμούς που διεξήχθησαν τους μήνες Δεκέμβριο 2017 και Ιανουάριο 2018, συμμετείχε η [...], η οποία ανακηρύχθηκε και μειοδότη σε δύο εξ αυτών. [...]¹⁰⁰.
67. Στους επόμενους διαγωνισμούς μέχρι το τέλος του έτους 2020¹⁰¹ συμμετείχε πλέον στους διαγωνισμούς η ένωση εταιριών ΠΟΤ&ΠΑΝ/ ΣΑΛΑΣ, η οποία κηρυσσόταν ανάδοχος [...], με τιμή προσφοράς σε όλους τους διαγωνισμούς κατά τα έτη 2018-2019 είτε ίση είτε οριακά κάτω από τη μέγιστη τιμή διακήρυξης [...], και από τον Απρίλιο 2020 και έπειτα [...] από την μέγιστη τιμή βάσει διακήρυξης¹⁰².
68. Η ένωση ΠΟΤ&ΠΑΝ/ ΣΑΛΑΣ ανακηρύχθηκε ανάδοχος και στον ετήσιο διαγωνισμό υπ' αριθ. 51/17.10.2018, τον οποίο εκτέλεσε κατά το διάστημα 01.10.2019 έως 26.04.2020, με τιμή προσφοράς ίση με την ανώτατη τιμή βάσει διακηρύξεως [...].
69. [...]

Το [...] Συμφωνητικό συνεργασίας μεταξύ ΠΟΤ&ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ

70. [...] ¹⁰³, [...] ¹⁰⁴.

71. [...] ¹⁰⁵.

[...] Συμφωνητικό συνεργασίας μεταξύ ΠΟΤ&ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ

72. [...] ¹⁰⁶, [...] ¹⁰⁷.

⁹⁶ Από άποψη χρονικής στιγμής εκτέλεσης και όχι δημοσίευσης. Πρόκειται για τον διαγωνισμό 2/10.3.2016.

⁹⁷ Πρόκειται για τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 1/9.3.2016.

⁹⁸ Η ΠΟΤ & ΠΑΝ κέρδισε τους διαγωνισμούς από τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 5/16.4.2016 έως και τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 16/26.11.2017.

⁹⁹ [...]

¹⁰⁰ Σημειώνεται επίσης ότι για τον πρώτο εκ των ανωτέρω διαγωνισμό (με αριθμό 17/10.12.2017) στον οποίο ανακηρύχθηκε ανάδοχος [...].

¹⁰¹ Από τον διαγωνισμό με αριθμό διακήρυξης 2/07 Μαρ 18 μέχρι τον διαγωνισμό με αριθμό διακήρυξης 10Π-Μ/22.09.2020.

¹⁰² Κατ' ουσίαν η [...].

¹⁰³ [...]

¹⁰⁴ [...].

¹⁰⁵ [...].

¹⁰⁶ [...].

¹⁰⁷ [...].

73. [...] ¹⁰⁸.
74. [...].
75. Η διάρκεια της εν λόγω συμφωνίας είναι ετήσια [...] με δυνατότητα παράτασης ¹⁰⁹. Από την έρευνα της Υπηρεσίας δεν προέκυψαν στοιχεία σχετικά με ενδεχόμενη παράταση της ισχύος του εν λόγω συμφωνητικού.
76. [...] ¹¹⁰.
77. Τόσο η ρήτρα του [...] συμφωνητικού περί κοινής συμμετοχής σε όποιο μελλοντικό διαγωνισμό προκύψει για τη σίτιση του ΚΥΤ Χίου, όσο και η [...] συμφωνία περί αποκλειστικής συνεργασίας και μη ανταγωνισμού στους διαγωνισμούς αυτούς, εφαρμόστηκαν πλήρως, με τις δύο εταιρίες ΠΟΤ&ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ να συμμετέχουν από τη χρονική εκείνη στιγμή σε όλους τους διαγωνισμούς σίτισης στη Χίο αποκλειστικά ως ένωση, [...].

Β) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΗΣΟ ΛΕΣΒΟ ^{111,112}

Γενική Περιγραφή της εξέλιξης των διαγωνισμών

78. Οι διαγωνισμοί σίτισης προσφύγων στη νήσο Λέσβο αφορούσαν συγκεκριμένα το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής και τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης Προσφύγων και Μεταναστών στο στρατόπεδο ΠΑΡΑΔΕΛΛΗ στη Μόρια Λέσβου (εφεξής «ΚΥΤ ΜΟΡΙΑΣ») και ξεκίνησαν τον Μάρτιο του 2016 ¹¹³.
79. Στον πρώτο διαγωνισμό συμμετείχαν οι τοπικές εταιρίες «Κ. ΣΑΞΙΩΝΗΣ – Χ ΣΑΞΙΩΝΗ Ο.Ε.», ΤΖΑΝΕΤΟΣ [...], και η κατακύρωση έγινε τελικά και στις δύο πρώτες συμμετέχουσες, ΣΑΞΙΩΝΗΣ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ, οι οποίες ανέλαβαν τη σίτιση από κοινού, με τιμή κατακύρωσης 4,19 ευρώ ¹¹⁴.
80. Από τα στοιχεία του [...] προκύπτει ότι στους δύο διαγωνισμούς που ακολούθησαν τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του έτους 2016 ¹¹⁵, συμμετείχαν οι εταιρίες [...], και οι εταιρίες [...] ΤΖΑΝΕΤΟΣ αντίστοιχα. Εξ αυτών, ο πρώτος διαγωνισμός ακυρώθηκε ¹¹⁶ και ο δεύτερος κατακυρώθηκε στην ΤΖΑΝΕΤΟΣ.
81. Στους επόμενους 15 διαγωνισμούς, κατά το χρονικό διάστημα από το Μάιο του έτους 2016 έως το Φεβρουάριο του έτους 2017 ¹¹⁷, συμμετείχε [...] η ΤΖΑΝΕΤΟΣ ¹¹⁸ η οποία

¹⁰⁸ [...].

¹⁰⁹ [...].

¹¹⁰ [...].

¹¹¹ [...].

¹¹² Σημειώνεται ότι η ανάλυση αφορά κυρίως τους βραχυχρόνιους διαγωνισμούς με διάρκεια περιόδου σίτισης ίση ή μικρότερη των 30 ημερών οι οποίοι κατά κανόνα περιείχαν παρόμοιους όρους και προϋποθέσεις. Σχετική αναφορά στις λοιπές διαγωνιστικές διαδικασίες (Α' και Β' φάσης και ετήσιες) γίνεται όπου κρίνεται απαραίτητο.

¹¹³ Με την πρόσκληση ενδιαφέροντος της 10 Μαρ 16/98 ΑΔΤΕ.

¹¹⁴ Χωρίς Φ.Π.Α.

¹¹⁵ Πρόκειται για τους διαγωνισμούς υπ' αριθ. 2/16.3.2016 και 3/11.4.2016.

¹¹⁶ [...]

¹¹⁷ Πρόκειται για τους διαγωνισμούς υπ' αριθ. 4/19.5.2016 έως και την πρόσκληση ενδιαφέροντος της 17.2.2017.

¹¹⁸ Με την εξαίρεση του διαγωνισμού 8/23.8.2016 στον οποίο συμμετείχε και η εταιρία [...]

ανακηρύχθηκε ανάδοχος, με τιμές προσφοράς και κατακύρωσης [...], με την ανώτατη τιμή βάσει διακηρύξεως να έχει ορισθεί στο ύψος των 5,017 ευρώ.

82. Κατά την περίοδο από το Φεβρουάριο έως και τον Ιούνιο του έτους 2017¹¹⁹ παρατηρείται μία προσπάθεια της εταιρίας [...] να δραστηριοποιηθεί στους διαγωνισμούς σίτισης στο νησί της Λέσβου, με τη συμμετοχή της [...] διαγωνισμών αυτής της περιόδου, σε ανταγωνισμό αρχικά με την [...] και εν συνεχεία με την ένωση [...]. Μάλιστα, πριν από την έναρξη συμμετοχής των εταιριών [...] ως ένωση στους διαγωνισμούς¹²⁰, η εταιρία [...] κέρδισε δύο διαγωνισμούς.
83. Από τον διαγωνισμό 6/8.5.2017 και σε [...] επόμενους διαγωνισμούς έως τον Μάρτιο του έτους 2018¹²¹ στους διαγωνισμούς σίτισης στη Λέσβο συμμετέχει πλέον η ένωση εταιριών ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΟΤ&ΠΑΝ¹²². Μετά τον διαγωνισμό του Ιουνίου 2017 (ήτοι από τον διαγωνισμό 8/14.7.2017) και έως τον Μάρτιο του έτους 2018, η ΣΑΛΑΣ παύει να υποβάλει προσφορά στους διαγωνισμούς σίτισης στη Λέσβο¹²³, στους οποίους συμμετείχε πλέον μόνο η ένωση ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΟΤ&ΠΑΝ, [...], δηλώνοντας ως εφεδρική μονάδα την εταιρία [...] και την μονάδα της [...]. Η ένωση ανακηρύχθηκε ανάδοχος σε όλους τους διαγωνισμούς της περιόδου¹²⁴, με τιμή προσφοράς κατά κανόνα [...], η οποία ήταν ίση ή οριακά χαμηλότερη από την ανώτατη τιμή βάσει διακηρύξεως (5,017 ευρώ)¹²⁵.
84. Τον Ιανουάριο 2018, και συγκεκριμένα κατά την επαναληπτική διαδικασία του τρίμηνου διαγωνισμού Β' φάσης για τη νήσο Λέσβο που δημοσιεύθηκε στις 26.1.2018¹²⁶, υποβάλλεται η πρώτη από κοινού συμμετοχή στους διαγωνισμούς στο νησί αυτό της ένωσης και των τριών εταιριών ΤΖΑΝΕΤΟΣ, ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ. Εν συνεχεία, από το Μάρτιο του 2018¹²⁷ και εφεξής εδραιώνεται η ένωση των τριών πλέον εταιριών ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΟΤ&ΠΑΝ/ ΣΑΛΑΣ, η οποία συμμετέχει [...]¹²⁸ και ανακηρύσσεται ανάδοχη σε όλους τους βραχυχρόνιους διαγωνισμούς σίτισης στη Λέσβο μέχρι και τον Φεβρουάριο 2020¹²⁹, με τιμή προσφοράς ίση ή οριακά χαμηλότερη της ανώτατης τιμής βάσει διακηρύξεως.
85. Η ένωση ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ΠΟΤ&ΠΑΝ/ΣΑΛΑΣ ανακηρύχθηκε ανάδοχος και στον ετήσιο διαγωνισμό 51/17.10.2018, ο οποίος ξεκίνησε να εκτελείται από την ένωση τον Μάρτιο 2020 και μέχρι τον Απρίλιο 2021¹³⁰, με τιμή προσφοράς οριακά χαμηλότερη από την ανώτατη τιμή βάσει διακηρύξεως ([...] έναντι πλαφόν 6,15 ευρώ άνευ ΦΠΑ)¹³¹.

¹¹⁹ Πρόκειται για τους διαγωνισμούς υπ' αριθ. 3/17.2.2017 έως 7/9.6.2017.

¹²⁰ [...]

¹²¹ Βλ. τους διαγωνισμούς υπ' αριθ. 7/9.6.2017 έως 7/2.3.2018.

¹²² Στους διαγωνισμούς 6/8.5.2017 και 7/9.6.2017 συμμετείχε και η εταιρία [...] σε ανταγωνισμό με την ανωτέρω ένωση, αλλά οι διαγωνισμοί κατακυρώθηκαν [...] στην ένωση ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΟΤ&ΠΑΝ.

¹²³ [...].

¹²⁴ [...]

¹²⁵ Επισημαίνεται μάλιστα ότι σε δύο διαγωνισμούς, στους οποίους η ανώτατη τιμή βάσει διακηρύξεως οριζόταν [...].

¹²⁶ Λόγω αποκλεισμού όλων των συμμετεχουσών στην αρχική διαδικασία της 22.12.2017.

¹²⁷ Από τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 8/12.3.2018 και εφεξής.

¹²⁸ Μόνες εξαιρέσεις αποτέλεσαν οι διαγωνισμοί με αριθμό διακήρυξης 4/7.1.2020 και 5/14.1.2020 στους οποίους υπέβαλε προσφορά και η [...]

¹²⁹ Και συγκεκριμένα από τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 8/12.3.2018 έως τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 19/25.2.2020.

¹³⁰ Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι συμμετέχουσες εταιρίες [...]

¹³¹ Στον ετήσιο διαγωνισμό 51/17.10.2018 για τη Λέσβο συμμετείχαν και η εταιρία [...] και η ένωση εταιριών [...] η οποία ανακηρύχθηκε προσωρινή ανάδοχος, αλλά ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε τελικά [...]

86. [...].

Το [...] Συμφωνητικό συνεργασίας μεταξύ ΠΟΤ&ΠΑΝ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ

87. [...], οι ΤΖΑΝΕΤΟΣ και ΠΟΤ&ΠΑΝ υπέγραψαν [...] Σύμβαση Αποκλειστικής Εμπορικής Συνεργασίας- Σύσταση Κοινοπραξίας με αντικείμενο την από κοινού συμμετοχή τους ως ένωση στους διαγωνισμούς σίτισης στη Λέσβο¹³².
88. [...], οι εταιρίες ΠΟΤ&ΠΑΝ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ συμφωνούν να συνεργάζονται μεταξύ τους κατ' αποκλειστικότητα στα πλαίσια της συμμετοχής τους στις διαγωνιστικές διαδικασίες για την ανάληψη έργων σίτισης στη Λέσβο[...]¹³³.
89. [...]¹³⁴.
90. [...]¹³⁵.
91. [...]¹³⁶.
92. Σημειώνεται ότι το από [...] συμφωνητικό αποτελεί κατ' ουσίαν μια συμφωνία -πλαίσιο δεδομένης της γενικής υποχρέωσης που προβλέπει για από κοινού συμμετοχή σε όλους ανεξαιρέτως τους μελλοντικούς διαγωνισμούς σίτισης προσφύγων στη Λέσβο.
93. Ως προς την ρήτρα αποκλειστικότητας/απαγόρευσης ανταγωνισμού, επισημαίνεται ότι επρόκειτο για όρο θεμελιώδους σημασίας για τα συμβαλλόμενα μέρη. Τούτο προκύπτει, καταρχάς, από σχέδιο ανανέωσης του εν λόγω συμφωνητικού [...]¹³⁷, [...].
94. Η βαρύτητα που απέδιδαν τα συμβαλλόμενα μέρη στην εν λόγω ρήτρα, αλλά και η εφαρμογή αυτής στην πράξη, προκύπτει έτι περαιτέρω από [...] εξώδικη δήλωση της [...] προς τη [...], η οποία αναφέρεται ρητά στην προβλεπόμενη στο ανωτέρω συμφωνητικό απαγόρευση ανταγωνισμού¹³⁸. [...].
95. Περαιτέρω, μεταξύ των μερών είχε ανταλλαχθεί [...] και σχετικό σχέδιο συμφωνητικού *ad hoc* παρέκκλισης [...]¹³⁹. Το εν λόγω σχέδιο [...] φαίνεται να συντάχθηκε επειδή, παρά την ύπαρξη της [...] συμφωνίας αποκλειστικής συνεργασίας, ήταν αναγκαία η συμμετοχή σε προκηρυχθέντα διαγωνισμό για το ΚΥΤ ΛΕΣΒΟΥ, από τους όρους του οποίου αποκλειόταν η συμμετοχή ένωσης εταιριών, οπότε δυνάμει του εν λόγω συμφωνητικού προβλεπόταν η δυνατότητα αυτοτελούς συμμετοχής της [...] κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στο από [...]ιδιωτικό συμφωνητικό συνεργασίας¹⁴⁰. [...]¹⁴¹.
96. Το [...] συμφωνητικό τέθηκε σε εφαρμογή με την από κοινού συμμετοχή των ΤΖΑΝΕΤΟΣ και ΠΟΤ&ΠΑΝ ως ένωση στους διαγωνισμούς σίτισης στη Λέσβο αρχής γενομένης από τον

¹³² [...].

¹³³ [...]

¹³⁴ [...]

¹³⁵ [...].

¹³⁶ [...].

¹³⁷ [...].

¹³⁸ [...].

¹³⁹ [...]

¹⁴⁰ [...]

¹⁴¹ [...]

διαγωνισμό [...] ¹⁴², και η συμμετοχή των δύο εταιριών αυτών ως ένωση στους εν λόγω διαγωνισμούς συνεχίστηκε χωρίς εξαίρεση μέχρι και [...], οπότε στη συνεργασία τους προστέθηκε η εταιρία ΣΑΛΑΣ.

97. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, κατά την περίοδο Φεβρουάριος - Ιούνιος 2017 διεξήχθησαν [...] διαγωνισμοί ¹⁴³ για την σίτιση του ΚΥΤ Μόριας. Σε πέντε διαγωνισμούς κατέθεσε προσφορά αυτόνομα η [...], κερδίζοντας δύο εξ αυτών. Η ΤΖΑΝΕΤΟΣ κέρδισε τους υπόλοιπους διαγωνισμούς, τους δύο τελευταίους σε ένωση με την ΠΟΤ&ΠΑΝ. Μετά από τους δύο τελευταίους διαγωνισμούς στους οποίους συμμετείχαν πλέον ως ένωση οι εταιρίες ΤΖΑΝΕΤΟΣ και ΠΟΤ&ΠΑΝ, και οι οποίοι κατακυρώθηκαν στην ένωση αυτή, η ΣΑΛΑΣ παύει να υποβάλει προσφορά για τους διαγωνισμούς στη Λέσβο, και για τους επόμενους έξι μήνες δεν εμφανίζεται ως συμμετέχουσα εταιρία στους διαγωνισμούς, μέχρι την συμμετοχή της σε ένωση πλέον με τις ΤΖΑΝΕΤΟΣ και ΠΟΤ&ΠΑΝ τον Ιανουάριο 2018 στο πλαίσιο του επαναληπτικού διαγωνισμού Β΄ Φάσης. [...]
98. [...] ¹⁴⁴ [...].
99. Επισημαίνεται σχετικά ότι, κατά την αρχική περίοδο συμμετοχής της εταιρίας [...] σε διαγωνισμούς στη Λέσβο -και συγκεκριμένα κατά το χρονικό διάστημα από τον Φεβρουάριο έως τον Μάιο του έτους 2017 ¹⁴⁵, δηλώνονταν, όπως προκύπτει από τα στοιχεία [...], η εταιρία [...] ως εφεδρική μονάδα της [...]. Εντούτοις, [...] από τον διαγωνισμό 8/14.7.2017 και έπειτα, [...] ενώ η [...] δεν υπέβαλε πλέον προσφορά στους διαγωνισμούς στη Λέσβο.

[...] Σύμβαση μεταξύ ΠΟΤ&ΠΑΝ/ ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΛΕΙΑΔΕΣ

100. Σε συνέχεια της από [...] συμφωνίας αποκλειστικής συνεργασίας μεταξύ της ΤΖΑΝΕΤΟΣ και της ΠΟΤ & ΠΑΝ, [...] οι [...] εταιρίες ΤΖΑΝΕΤΟΣ, ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΠΛΕΙΑΔΕΣ προέβησαν στη σύναψη της από [...] σύμβασης [...]. ¹⁴⁶
101. [...]
102. [...]
103. [...] ¹⁴⁷:
[...].
104. Ο ανωτέρω όρος περί αποκλειστικότητας/μη ανταγωνισμού περιλαμβάνει επιπλέον και δέσμευση της συμβαλλομένης ΠΛΕΙΑΔΕΣ ότι έχει διασφαλίσει ότι η εταιρία ΣΑΛΑΣ δεν θα επιδιώξει την ανάληψη σχετικών έργων στη Λέσβο. [...] ¹⁴⁸:
[...]

¹⁴² Πρόκειται για τον διαγωνισμό υπ' αριθ. 6/8.5.2017.

¹⁴³ Συμπεριλαμβανομένου για το μήνα Φεβρουάριο πέραν του υπ' αριθ. 3/17.2.2017 διαγωνισμού και της διαγωνιστικής διαδικασίας με πρόσκληση ενδιαφέροντος της 17.2.2017.

¹⁴⁴ [...]

¹⁴⁵ Και από τον διαγωνισμό 3/17.2.2017 έως τον διαγωνισμό 6/8.5.2017.

¹⁴⁶ [...]

¹⁴⁷ [...]

¹⁴⁸ [...]

105. [...] ¹⁴⁹.
106. [...].
107. [...].
108. [...].
109. Εξάλλου, η εφαρμογή της σχετικής διάταξης του συμφωνητικού τόσο από την ΠΛΕΙΑΔΕΣ όσο και από την ΣΑΛΑΣ καταφάσκει και από το γεγονός ότι μετά την υπογραφή του εν λόγω συμφωνητικού, η ΣΑΛΑΣ παύει να συμμετέχει στις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες της νήσου Λέσβου αυτόνομα, αλλά συμμετέχει πλέον ως μέλος της ένωσης των εταιριών ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΟΤ & ΠΑΝ/ ΣΑΛΑΣ.
110. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η συνεργασία για τη συμμετοχή στους διαγωνισμούς στη Λέσβο αφορούσε ταυτόχρονα και τις τέσσερις εταιρίες, ήτοι αφορούσε τις τρεις εταιρίες που σύστηναν ένωση εταιριών, ΤΖΑΝΕΤΟΣ/ ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ και την εταιρία ΠΛΕΙΑΔΕΣ, [...] ¹⁵⁰, [...]
111. Περαιτέρω, η συναντίληψη των εμπλεκόμενων μερών για την ύπαρξη τετραμερούς σχέσης συνεργασίας στο πλαίσιο συμμετοχής στους διαγωνισμούς σίτισης στη Λέσβο αποτυπώνεται χαρακτηριστικά και σε μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας της [...] ¹⁵¹:
- [...]

VII.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

112. Ως προς τους διαγωνισμούς σίτισης προσφύγων στη Νήσο Χίο, με βάση τα ανωτέρω παρατιθέμενα πραγματικά περιστατικά και εν γένει τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ότι:
- (α) το [...] ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ, με αντικείμενο την από κοινού συμμετοχή σε μελλοντικούς διαγωνισμούς για τη σίτιση του ΚΥΤ Χίου και την εκατέρωθεν δέσμευση για τη μη υποβολή ενστάσεων ή προσφυγών και τη μη παρεμπόδιση της ανάληψης του έργου ως προς ορισμένο διαγωνισμό με ανάδοχο την Σάλας και ορισμένο διαγωνισμό με μοναδικό εναπομείναντα διαγωνιζόμενο την ΠΟΤ & ΠΑΝ· και
- (β) το [...] ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ, το οποίο υποκατέστησε το ως άνω [...] συμφωνητικό, με αντικείμενο την αποκλειστική συνεργασία για την υλοποίηση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/μεταναστών, μέσω δημόσιων διαγωνισμών, για το ΚΥΤ Χίου, όπως η αποκλειστική συνεργασία εξειδικεύεται στο άρθρο 1.1 και στο άρθρο 4 του ιδιωτικού συμφωνητικού ¹⁵², με διάρκεια [...] έως την 09.03.2019,
- αποτελούν συμφωνίες, οι οποίες συνάφθηκαν μεταξύ των επιχειρήσεων ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ, εμπίπτουν στην κατά το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 έννοια της συμφωνίας μεταξύ

¹⁴⁹ [...].

¹⁵⁰ [...].

¹⁵¹ [...].

¹⁵² Οι διατάξεις αυτές παρατίθενται στην Ενότητα VII.1 Α ανωτέρω.

επιχειρήσεων¹⁵³ και είχαν ως περιεχόμενο και αντικείμενο την από κοινού αποκλειστική δραστηριοποίηση των δύο συμπραττουσών επιχειρήσεων ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ στην παροχή υπηρεσιών σίτισης στις δομές υποδοχής μεταναστών/ προσφύγων μέσω της συμμετοχής τους στους σχετικούς διαγωνισμούς. Η υποχρέωση της αποκλειστικής συνεργασίας μεταξύ των ως άνω επιχειρήσεων για μελλοντικό αριθμό διαγωνισμών είχε ως αυτόθροη συνέπεια τον αποκλεισμό της συμμετοχής εκάστης εκ των συμπραττουσών επιχειρήσεων αυτόνομα ή και σε ένωση με έτερες επιχειρήσεις και τον αποκλεισμό της υποβολής ανταγωνιστικών προσφορών και τον συνακόλουθο περιορισμό της διάθεσης των σχετικών υπηρεσιών. Συνεπώς, οι άνω επιχειρήσεις προέβησαν σε οριζόντια σύμπραξη με αντικείμενο τον περιορισμό της διάθεσης των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/ μεταναστών προσφύγων στις δομές αυτών μέσω των σχετικών δημόσιων διαγωνιστικών διαδικασιών, η οποία συνιστά σοβαρό εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού και εμπίπτει στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011.

113. Σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι στις περιπτώσεις των συμπράξεων που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκεί καμία επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστά λόγο απαλλαγής¹⁵⁴, εντούτοις, η εν λόγω συμφωνία εφαρμόστηκε και στην πράξη όπως προκύπτει από τη συμμετοχή των δύο επιχειρήσεων ως ένωσης επιχειρήσεων καθ' όλο το χρονικό διάστημα διάρκειας της εν λόγω συμφωνίας και μάλιστα χωρίς ανταγωνισμό¹⁵⁵.
114. Ως προς τους διαγωνισμούς σίτισης προσφύγων στη Νήσο Λέσβο με βάση τα ανωτέρω παρατιθέμενα πραγματικά περιστατικά και εν γένει τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ότι:
- (α) η [...] σύμβαση μεταξύ ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ, με αντικείμενο την αποκλειστική συνεργασία για τη διεκδίκηση και ανάληψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/ μεταναστών¹⁵⁶, μέσω δημόσιων διαγωνισμών, για το ΚΥΤ Λέσβου¹⁵⁷, με διάρκεια από την υπογραφή αυτής έως την 31.12.2018¹⁵⁸, και
- (β) η [...] σύμβαση μεταξύ ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ και ΠΛΕΙΑΔΕΣ, με αντικείμενο την αποκλειστική συνεργασία για τη διεκδίκηση και ανάληψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/μεταναστών¹⁵⁹, μέσω δημόσιων διαγωνισμών, για το ΚΥΤ Λέσβου, στην οποία πέραν της υποχρέωσης αποκλειστικής συνεργασίας περιλαμβάνεται και ρητή δέσμευση εκ μέρους της ΠΛΕΙΑΔΕΣ περί της διασφάλισης εκ μέρους της ότι η ΣΑΛΑΣ δεν θα επιδιώξει την ανάληψη σχετικών έργων σίτισης στη νήσο Λέσβο¹⁶⁰, με διάρκεια από την υπογραφή αυτής έως την 31.12.2018¹⁶¹,

¹⁵³ Όπως η έννοια αυτή της συμφωνίας εξειδικεύθηκε στην Ενότητα VI. 1.2 ανωτέρω.

¹⁵⁴ Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

¹⁵⁵ Ήτοι ως 9.3.2019.

¹⁵⁶ Πλην των αναφερόμενων στο Άρθρο I(6) της σύμβασης.

¹⁵⁷ Βλ. ιδίως το προοίμιο και το άρθρο II της από [...] σύμβασης.

¹⁵⁸ Βλ. Άρθρο III της από [...] σύμβασης.

¹⁵⁹ Πλην των αναφερόμενων στο Άρθρο I(6) της σύμβασης.

¹⁶⁰ Βλ. ιδίως το προοίμιο και το άρθρο II της από [...] σύμβασης.

¹⁶¹ Βλ. Άρθρο III της από [...] σύμβασης.

αποτελούν συμφωνίες, οι οποίες συνάφθηκαν μεταξύ των συμπραττουσών επιχειρήσεων ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ, καθώς και ΠΟΤ & ΠΑΝ, ΤΖΑΝΕΤΟΣ και ΠΛΕΙΑΔΕΣ με ρητή αναφορά και δέσμευση και για τη ΣΑΛΑΣ, εμπίπτουν στην κατά το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 έννοια της συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων¹⁶² και είχαν ως περιεχόμενο και αντικείμενο την από κοινού αποκλειστική δραστηριοποίηση των συμπραττουσών επιχειρήσεων στην παροχή υπηρεσιών σίτισης στις δομές υποδοχής μεταναστών/ προσφύγων μέσω της συμμετοχής τους στους σχετικούς διαγωνισμούς ή/ και για την περίπτωση της ΣΑΛΑΣ την ρητή δέσμευση περί μη ανάληψης σχετικών έργων σίτισης στη νήσο Λέσβο. Η υποχρέωση της αποκλειστικής συνεργασίας μεταξύ των ως άνω επιχειρήσεων για μελλοντικό αριθμό διαγωνισμών είχε ως αυτόθροη συνέπεια τον αποκλεισμό της συμμετοχής και ανταγωνιστικής δραστηριοποίησης εκάστης εκ των συμπραττουσών επιχειρήσεων αυτόνομα ή και σε ένωση με έτερες επιχειρήσεις και τον αποκλεισμό της υποβολής ανταγωνιστικών προσφορών και τον συνακόλουθο περιορισμό της διάθεσης των σχετικών υπηρεσιών¹⁶³. Συνεπώς, οι άνω επιχειρήσεις προέβησαν σε οριζόντια σύμπραξη με αντικείμενο τον περιορισμό της διάθεσης των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/ μεταναστών προσφύγων στις δομές αυτών μέσω των σχετικών δημόσιων διαγωνιστικών διαδικασιών, η οποία συνιστά σοβαρό εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού και εμπίπτει στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011.

115. Σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι στις περιπτώσεις των συμπράξεων που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκεί καμία επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστά λόγο απαλλαγής¹⁶⁴, εντούτοις, η εν λόγω συμφωνία εφαρμόστηκε και στην πράξη όπως προκύπτει από τη συμμετοχή των συμπραττουσών επιχειρήσεων ως ένωσης επιχειρήσεων καθ' όλο το χρονικό διάστημα διάρκειας της εν λόγω συμφωνίας και μάλιστα χωρίς ανταγωνισμό¹⁶⁵.
116. Τα μέρη ρητά και ανεπιφύλακτα αποδέχονται και αναγνωρίζουν¹⁶⁶ ότι συμμετείχαν σε οριζόντια σύμπραξη, δια της σύναψης συμφωνιών, οι οποίες περιείχαν όρους που συνιστούν εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού – και οι οποίες εφαρμόστηκαν μεταξύ των μερών – καθώς απέτρεπαν την αυτόνομη ή/και μέσω εναλλακτικών κοινοπρακτικών σχημάτων ανταγωνιστική δραστηριοποίηση των συμπραττουσών επιχειρήσεων για τη διεκδίκηση και υλοποίηση μελλοντικών συμβάσεων παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/μεταναστών, μέσω δημόσιων διαγωνισμών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, στην εκάστοτε προαναφερόμενη περιοχή και κατέτειναν, έτσι, σε

¹⁶² Όπως η έννοια αυτή της συμφωνίας εξειδικεύθηκε στην Ενότητα VI. 1.2 ανωτέρω.

¹⁶³ Ως προς τη ΣΑΛΑΣ σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι δεν συνυπογράφει το σχετικό από [...] ιδιωτικό συμφωνητικό, όπως αναφέρεται και στην Ενότητα VII. I ανωτέρω, τελούσε σε γνώση του σχετικού συμφωνητικού, καθώς το εν λόγω συμφωνητικό [...], η δε αποδοχή αλλά και εφαρμογή της σχετικής δέσμευσης προκύπτει και από την εν τοις πράγμασι μη συμμετοχή του εφεξής στις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες παρά μόνον σε ένωση εταιριών με τις λοιπές συμπράττουσες επιχειρήσεις.

¹⁶⁴ Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

¹⁶⁵ Ήτοι ως 31.12.2018.

¹⁶⁶ Βλ. τις ΠΔΔ των μερών.

περιορισμό της διάθεσης των σχετικών υπηρεσιών κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.

117. Οι εταιρίες συναφώς, δεν αμφισβητούν την αποδεικτική αξία των σημαντικότερων στοιχείων της υπόθεσης που τους επιδείχθηκαν στο πλαίσιο των διμερών συσκέψεων και τα οποία στοιχειοθετούν το βάσιμο των ως άνω αποδιδόμενων αιτιάσεων και αναγνωρίζουν ότι, υπό το φως των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων, η υπό εξέταση σύμπραξη συνιστά εξ αντικειμένου παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.
118. Όσον αφορά δε τη διάρκεια της παράβασης, όπως καταδεικνύεται από τις διάρκειες των σχετικών συναφθεισών συμβάσεων, αυτή καταλαμβάνει:

(α) ως προς τη Χίο: από 28.01.2018 ([...]) μέχρι και 09.03.2019 ([...]) και για τα δύο εμπλεκόμενα μέρη ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΣΑΛΑΣ, και

(β) ως προς τη Λέσβο: από 25.02.2017 ([...]) μέχρι και 31.12.2018 ([...]) για τα εμπλεκόμενα μέρη ΠΟΤ & ΠΑΝ και ΤΖΑΝΕΤΟΣ, και από 03.11.2017 ([...]) έως 31.12.2018 ([...]) για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη της παρούσας, ήτοι τις εταιρίες ΠΟΤ & ΠΑΝ, ΤΖΑΝΕΤΟΣ, ΣΑΛΑΣ και ΠΛΕΙΑΔΕΣ.

VIII. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011

119. Στην υπό κρίση υπόθεση, βάσει των στοιχείων του φακέλου, δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει του άρθ. 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώθηκαν για καμία από τις εμπλεκόμενες εταιρίες¹⁶⁷, κυρίως λόγω της φύσης των υπό εξέταση πρακτικών (ιδιαίτερος σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού) που αποκλείει την επέλευση αντικειμενικών οικονομικών πλεονεκτημάτων από τις εξεταζόμενες πρακτικές ή τον προσπορισμό οφέλους στους καταναλωτές.

IX. ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ-ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ-ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

120. Αντίστοιχη με τη διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 είναι η διάταξη του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 81 παρ. 1 της Συνθήκης)¹⁶⁸. Μοναδική επιπλέον προϋπόθεση της εκ παραλλήλου εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 1/2003¹⁶⁹, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου αποτελεί αυτή της δυνατότητας σοβαρής επίδρασης στο ενδοενωσιακό εμπόριο¹⁷⁰, η τυχόν πλήρωση της οποίας θα πρέπει να εξεταστεί στην κρινόμενη υπόθεση.

¹⁶⁷ Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101/27.04.2004. Βλ. και άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 και άρθρο 4 Ν. 3959/2011 ως προς το βάρος απόδειξης της συνδρομής των σωρευτικών προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011. Βλ. επίσης Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17.

¹⁶⁸ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, σκ. 4.

¹⁶⁹ Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου της 16.12.2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ L 1/1, 04.01.2003).

¹⁷⁰ Πρόκειται για αυτόνομο κριτήριο δικαίου το οποίο πρέπει να εκτιμάται ad hoc και το οποίο οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού, περιορίζοντάς το στις συμφωνίες και πρακτικές που

121. Κατά πάγια νομολογία, για να μπορεί μια σύμπραξη να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών¹⁷¹, με τρόπο αισθητό¹⁷². Έτσι, το ενδοενωσιακό εμπόριο μπορεί να επηρεαστεί σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της¹⁷³, και σε κάθε περίπτωση σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς¹⁷⁴. Στην περίπτωση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, ο αισθητός χαρακτήρας του επηρεασμού εκτιμάται ιδίως κατ' αναφορά προς τη θέση και τη σημασία των μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων¹⁷⁵, τη φύση της συμφωνίας ή της πρακτικής και τη φύση των καλυπτόμενων προϊόντων/υπηρεσιών¹⁷⁶. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι συμφωνίες που καλύπτουν περισσότερα του ενός κράτη-μέλη¹⁷⁷ ή συμφωνίες που αφορούν σε προϊόντα που εύκολα εισάγονται/εξάγονται¹⁷⁸ δύνανται να θεωρηθούν ότι επηρεάζουν από τη φύση τους το ενδοενωσιακό εμπόριο.
122. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της de minimis επισημαίνει ότι οι συμφωνίες μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), όπως αυτές ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δε δύνανται καταρχήν να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο¹⁷⁹. Βάσει της σχετικής Σύστασης¹⁸⁰ στην έννοια των ΜΜΕ περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τα 43 εκατ. € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους, στους οποίους περιλαμβάνονται τόσο οι μισθωτοί όσο και οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται

δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης. Βλ. σχετικά Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 12-13, 18 και 44, καθώς και τη σχετική νομολογία στην οποία γίνεται αναφορά.

¹⁷¹ Βλ. ΔΕΚ. C-209-215/78 και 218/78, *Van Landewyck*, σκ. 170, C-219/95P, *Ferriere Nord Spa*, σκ. 20, απόφαση ΕΑ 370/V/2007 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 9-12.

¹⁷² Βλ. απόφαση ΕΑ 277/IV/2005 με παραπομπή στις αποφάσεις ΔΕΚ C-8/72, *Vereniging van Cementhandelaren*, σκ. 29, και C-42/84, *Remia κ.λπ.*, σκ. 22, και ΠΕΚ T-29/92, *SPO κ.λπ.*, σκ. 299. Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 33 και 74.

¹⁷³ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 22.

¹⁷⁴ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 78 επ.

¹⁷⁵ Βλ. ΔΕΚ C-306/96, *Javico*, σκ. 17, και ΠΕΚ T-65/89, *BPB Industries και British Gypsum*, σκ. 138 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 44.

¹⁷⁶ Βλ. ΠΕΚ T-65/89, *BPB Industries και British Gypsum*, σκ. 138 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 45.

¹⁷⁷ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 29.

¹⁷⁸ Ο.π., παρ. 30

¹⁷⁹ Ανακοίνωση Ε.Επ. σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (de minimis) (*EE C 291/1, 30.08.2014*), παρ. 4, υποσ. 5. Επίσης βλ. και Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 50. Η απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητες των ΜΜΕ έχουν συνήθως τοπικό ή το πολύ περιφερειακό χαρακτήρα. Ωστόσο, οι ΜΜΕ μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, ιδίως όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα.

¹⁸⁰ Σύσταση Ε.Επ. της 06.05.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (*EE L 124/36, 20.05.2003*).

οικονομικά πλεονεκτήματα από αυτή¹⁸¹. Η απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητες των ΜΜΕ έχουν συνήθως τοπικό ή το πολύ περιφερειακό χαρακτήρα. Οι ΜΜΕ εντούτοις μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα¹⁸². Τέλος, οι συμφωνίες που έχουν τοπικό χαρακτήρα δε δύνανται, αυτές καθαυτές, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και αν η τοπική αγορά βρίσκεται σε συνοριακή περιοχή¹⁸³.

123. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι οι παραβατικές πρακτικές αφορούν σε σύναψη συμφωνιών με καθαρά τοπικό χαρακτήρα, καθώς αφορούσαν στην παροχή υπηρεσιών σίτισης μεταναστών/προσφύγων μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών στις νήσους Λέσβο και Χίο, που αποτελούν μικρό μέρος της ελληνικής επικράτειας, εκτιμάται, δυνάμει και των ανωτέρω αναφερομένων, ότι δεν δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών και συνεπώς το άρθρο 101 ΣΛΕΕ δεν τυγχάνει εφαρμογής εν προκειμένω. Συνεκτιμάται περαιτέρω προς αυτή την κατεύθυνση ότι η μία εκ των εμπλεκόμενων εταιριών [...], έχει αποκλειστικά τοπική δραστηριοποίηση, καθώς και ότι η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών (λόγω της ευαίσθητης φύσης τους) δεν διευκολύνει τις διασυνοριακές συναλλαγές, στοιχεία που καθιστούν δυσχερή τη δραστηριοποίηση μιας διασυνοριακής επιχείρησης και δυσχερώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι επιχειρήσεις με έδρα την αλλοδαπή και χωρίς οιοδήποτε είδους εγκατάσταση στην ημεδαπή θα μπορούσαν αποτελέσουν πραγματική εναλλακτική επιλογή κατά τις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες, όπως εξάλλου προκύπτει από το γεγονός ότι, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σε κανέναν εκ των υπό έρευνα διαγωνισμών δεν μετείχε ούτε εκδήλωσε ενδιαφέρον συμμετοχής αλλοδαπή επιχείρηση. Σημειωτέον ότι οι σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες κατά την εξεταζόμενη περίοδο προκηρύσσονταν και διενεργούνταν από τις τοπικές ΑΔΤΕ και όχι σε επίπεδο επικράτειας. Επιπλέον, η εν λόγω οικονομική δραστηριότητα της παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων δεν αφορά σε εισαγωγές ή εξαγωγές ούτε καλύπτει περισσότερα του ενός κράτη – μέλη.
124. Επιπρόσθετα, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εμπίπτουν στην έννοια των αναφερόμενων ανωτέρω μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), οι συμφωνίες μεταξύ των οποίων δε δύνανται, κατά τα προαναφερθέντα, συνήθως να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο. Ειδικότερα, αφενός ο κύκλος εργασιών εκάστου μέρους υπολείπεται κατά πολύ των 50 εκατ. ευρώ¹⁸⁴ και αφετέρου ο αριθμός εργαζομένων εκάστου εκτιμάται ότι υπολείπεται των 250 εργαζομένων¹⁸⁵.
125. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω συνάγεται ότι δεν μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι οι υπό κρίση πρακτικές δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών –

¹⁸¹ Βλ. Παράρτημα της ανωτέρω Σύστασης, άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 5. Σημειώνεται ότι τα προαναφερόμενα στοιχεία αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση (βλ. Παράρτημα, άρθρο 4 παρ. 1).

¹⁸² Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ C 101/81, 27.04.2004), παρ. 50.

¹⁸³ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ C 101/81, 27.04.2004), παρ. 91.

¹⁸⁴ Βλ. τους κύκλους εργασιών τους, όπως παρατίθενται στην Ενότητα II ανωτέρω.

¹⁸⁵ [...]

μελών και ως εκ τούτου, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ στην υπό κρίση υπόθεση.

X. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

X.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

126. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ίδιου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο. Περαιτέρω, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του Ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο¹⁸⁶.
127. Για τον καθορισμό του προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 υπό στ. α του Ν. 3959/2011, λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η γεωγραφική έκταση της παράβασης, η διάρκεια και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση, καθώς και το οικονομικό όφελος που αυτή αποκόμισε.
128. Σύμφωνα με την από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η ΕΑ «... καθορίζει ένα βασικό ποσό προστίμου για κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης ... εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις»¹⁸⁷. Ειδικότερα το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό έως 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση με κριτήριο τη σοβαρότητά της και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά¹⁸⁸. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.07.2009¹⁸⁹ αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, η ΕΑ λαμβάνει κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική/-ές αγορά/-ές προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση. Και τούτο, διότι, η σχετική αγορά προϊόντων αποτελεί συνήθως ασφαλές κριτήριο για τον προσδιορισμό της αξίας πωλήσεων των προϊόντων που

¹⁸⁶ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

¹⁸⁷ Βλ. παρ. 6-7.

¹⁸⁸ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 8.

¹⁸⁹ Ανακοίνωση ΕΑ – Ερμηνεία αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2Α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την παράβαση, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό και ο επιδιωκόμενος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου¹⁹⁰. Το ποσοστό επί των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση¹⁹¹.

129. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκομένων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς¹⁹².
130. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει¹⁹³. Προκειμένου να αποδείξει μια συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς¹⁹⁴.
131. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα¹⁹⁵. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25 του Ν. 3959/2011.
132. Τέλος, η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' αλλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της¹⁹⁶.
133. Η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το

¹⁹⁰ Βλ. ενδεικτικά και ΕΑ 642/2017, παρ. 290, ΔΕφαθ 2094/2007, σκ. 12 (η οποία αντικατοπτρίζει πάγια ενωσιακή νομολογία).

¹⁹¹ Το γεγονός ότι κάποιος από τους συμμετέχοντες μπορεί να μην έλαβε μέρος σε όλη την έκταση του αντι-ανταγωνιστικού σχεδίου, ή μπορεί να είχε περιθωριακό σχετικά ρόλο κατά το μέρος της συμμετοχής του στη σύμπραξη, αποτελούν στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη στο στάδιο του προσδιορισμού της σοβαρότητας της παράβασης και της επιμέτρησης της ποινής. Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-49/92, ό.π. κυρίως σκ. 78-81, 83-85 και 203. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕΚ C-204/00 κ.λπ. Aalborg Portland κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ. Cimenteries κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΔΕΚ C-49/92 Επιτροπή κατά Anic Participazioni, ό.π. σκ. 90.

¹⁹² Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 10.

¹⁹³ Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 185.

¹⁹⁴ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

¹⁹⁵ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 14-15.

¹⁹⁶ Βλ. ΕΑ 704/2020, παρ. 3 και 43.

υπαγορεύουν¹⁹⁷. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο, κατ' αυτοδέσμευση της Διοίκησης, προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε επί το αυστηρότερο είτε επί το ηπιότερο), απόκλιση ωστόσο που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹⁹⁸.

134. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα¹⁹⁹. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής²⁰⁰. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας²⁰¹.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

135. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στη σχετική Ανακοίνωση, την οποία οφείλει να αιτιολογήσει επαρκώς. Σε περιπτώσεις που συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις η ΕΑ δύναται να μειώσει περαιτέρω το πρόστιμο.
136. Εν προκειμένω, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, κατ' εξαίρεση, η ανθρωπιστική/ προσφυγική κρίση των υπό διερεύνηση ετών η οποία λόγω των ροών προσφύγων δημιουργούσε ασφυκτικές συνθήκες που απαιτούσαν κατεπείγουσες ενέργειες στις ακριτικές περιοχές της ελληνικής επικράτειας. Ιδιαίτερος στην κρινόμενη υπόθεση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η άμεση-κατεπείγουσα ανάγκη σίτισης του πλήθους των προσφύγων, και η αναγκαιότητα εύρεσης και μεταφοράς πόρων και ευπαθών α' υλών και γευμάτων στις ακριτικές περιοχές ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες σίτισης των προσφυγικών ροών εντός ασφυκτικού χρονικού πλαισίου, συναξιολογούμενης και της δυσκολίας άμεσης τραπεζικής χρηματοδότησης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, οι οποίες ήδη βίωναν τις συνέπειες της κρίσης στον κλάδο τους, ιδιαίτερος τα πρώτα έτη των προσφυγικών ροών, ήτοι τα έτη 2016-2017.

¹⁹⁷ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 21.

¹⁹⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΑ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕΑ 559/2010, σκ. 26, ΔΕΑ 2891/2009, σκ. 29, όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 563/2013, σκ. 372 επ.

¹⁹⁹ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 2 και 4, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

²⁰⁰ Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

²⁰¹ Βλ. ΓενΔΕΕ της 12.12.2012, T-352/09, *Novácke chemické zánody a.s. κατά Επιτροπής*, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

137. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι η καθόλα αρμόδια Αρχή για τον έλεγχο και την νομιμότητα των συμβάσεων, έχει αναγνωρίσει το προβληματικό πλαίσιο των εν λόγω Διαγωνισμών Σίτισης στα κατά τόπους ΚΥΤ²⁰² το οποίο ενδεχομένως προκαλούσε αβεβαιότητα στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις του κλάδου κατά τρόπο που, πιθανότατα, αυτές ωθούνταν σε ανάγκη εξεύρεσης συνεργασιών μεταξύ τους, προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι και να διασφαλισθεί η ομαλότερη υλοποίηση του εκάστοτε έργου²⁰³.
138. Συνεκτιμάται περαιτέρω και το γεγονός ότι η αγορά σίτισης και εστίασης επλήγη από τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικράτησαν λόγω της έξαρσης της πανδημίας του COVID- 19²⁰⁴ σε συνδυασμό με την ευρύτερη αύξηση των τιμών α' υλών και ενέργειας²⁰⁵.
139. Συμπερασματικά κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου και η περαιτέρω μείωσή του κατά ποσοστό [...]%. Υπογραμμίζεται ότι η κατ' απόκλιση από τα τεθέντα κριτήρια αναπροσαρμογή αυτή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον είναι μεν ουσιαστική, δεν θίγει, ωστόσο, τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα του προστίμου, ενώ παράλληλα διασφαλίζει ότι το τελικό ύψος του διαμορφώνεται – παρά τη μείωση εξαιρετικού χαρακτήρα – σε επίπεδα που συνάδουν με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης, βάσει της κείμενης πρακτικής και νομολογίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

Χ.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

140. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η βάση για τον υπολογισμό του προστίμου είναι τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.07.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, η ΕΑ λαμβάνει κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική/-ές αγορά/-ές προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση.
141. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου λεκτέα είναι τα ακόλουθα ανά ερευνώμενη παράβαση:
- **«ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ»**
142. Ως προς την παράβαση της ΠΟΤ&ΠΑΝ, η οποία εκτείνεται τόσο στην νήσο Λέσβο όσο και στην νήσο Χίο, λαμβάνεται υπόψη ακριβώς ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος στη σχετική αγορά των υπηρεσιών παροχής σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών

²⁰² Βλ. ενδεικτικά Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α14/2019 (ΑΔΑ:ΩΖΚΓΟΕΤΒ-2Χ6), σελ. 6. Στο ίδιο πνεύμα, βλ. Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ 6/2015 (ΑΔΑ: Ω7ΠΗΟΕΤΒ-3ΧΓ), σελ. 6· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α12/2018 (ΑΔΑ: 7ΣΩΤΟΕΤΒ-Θ5Κ), σελ. 30· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α19/2019 (ΑΔΑ: 6ΚΔ7ΟΕΤΒ-1ΨΦ), σελ. 15· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α8/2020 (ΑΔΑ: ΩΩΕ9ΟΕΤΒ-ΠΙΜ), σελ. 7 επ.· Γνώμη ΕΑΑΔΗΣΥ Α18/2020 (ΑΔΑ: ΩΒΔΓΟΕΤΒ-ΦΓΙ), σελ. 9. Βλ. και τις ενδεικτικές παρατιθέμενες αναφορές στην οικεία Ενότητα για το νομοθετικό πλαίσιο ανωτέρω.

²⁰³ [...]

²⁰⁴ Με σημαντικές συνέπειες για τις συμπράττουσες επιχειρήσεις, βλ. σχετικά την ανάλυση και τα σχετικά προσκομιζόμενα στοιχεία από την εταιρία [...] και αντίστοιχα από την [...].

²⁰⁵ [...].

σε έκαστο εκ των δύο νησιών κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι για τη νήσο Λέσβο από 25.02.2017 έως 31.12.2018, ενώ για τη νήσο Χίο από 28.01.2018 έως 09.03.2019.

• **«SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»**

143. Ως προς την παράβαση της ΣΑΛΑΣ, η οποία εκτείνεται τόσο στην νήσο Λέσβο όσο και στην νήσο Χίο, λαμβάνεται υπόψη ακριβώς ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος στη σχετική αγορά των υπηρεσιών παροχής σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών σε έκαστο εκ των δύο νησιών κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι για τη νήσο Λέσβο από 03.11.2017 έως 31.12.2018, ενώ για τη νήσο Χίο από 28.01.2018 –έως 09.03.2019.

• **«ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε. ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΕΤΟΙΜΟΥ ΦΑΓΗΤΟΥ»**

144. Ως προς την παράβαση της ΤΖΑΝΕΤΟΣ, η οποία εκτείνεται στη νήσο Λέσβο, λαμβάνεται υπόψη ακριβώς ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος στη σχετική αγορά των υπηρεσιών παροχής σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών στη νήσο της Λέσβου κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι από 25.02.2017 έως 31.12.2018.

• **«ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε.»**

145. Ως προς την παράβαση της ΠΛΕΙΑΔΕΣ, η οποία εκτείνεται στην νήσο Λέσβο, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προέκυψε κατά την παροχή υπηρεσιών σχετιζόμενων με τη σίτιση προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι από 03.11.2017 έως 31.12.2018.

X.2.1 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

146. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η ΕΑ συνεκτιμά μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

147. Είδος της παράβασης: Όπως καταδείχθηκε εκτενώς ανωτέρω, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προέβησαν σε οριζόντια σύμπραξη δια της σύναψης συμφωνιών, οι οποίες περιείχαν όρους που συνιστούν εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, καθώς απέτρεπαν την ανταγωνιστική αυτόνομη ή/ και μέσω εναλλακτικών κοινοπρακτικών σχημάτων δραστηριοποίηση των συμπραττουσών επιχειρήσεων ως προς τη διεκδίκηση και υλοποίηση μελλοντικών συμβάσεων παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων/ μεταναστών, μέσω δημόσιων διαγωνισμών, στη νήσο Λέσβο και στη νήσο Χίο και αποτρέποντας την ανταγωνιστική υποβολή προσφορών κατέτειναν σε περιορισμό της διάθεσης των σχετικών υπηρεσιών, κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.

148. Πραγματικός (ή δυνητικός) αντίκτυπος στην αγορά: Το είδος των παραβάσεων που προεκτέθηκαν συνιστούν εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας, που από τη φύση τους θεωρείται ότι έχουν αντίκτυπο στην αγορά.

149. Οικονομική δύναμη των παραβαινουσών: Η οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων μερών, κατά την χρονική περίοδο των υπό κρίση πρακτικών αντανάκλαται στον συνολικό κύκλο

εργασιών τους στη σχετικά αγορά παροχής υπηρεσιών σίτισης προσφύγων βάσει των προσκομισθέντων εξ αυτών οικονομικών στοιχείων και όπως παρατίθεται σε ακόλουθη ενότητα²⁰⁶.

150. Έκταση της γεωγραφικής αγοράς: Οι εξεταζόμενες παραβάσεις εκτείνονται στο σύνολο των νήσων Χίου και Λέσβου για τους λόγους που αναπτύχθηκαν στην ενότητα της σχετικής αγοράς και γεωγραφικής αγοράς.
151. Οικονομικό όφελος των παραβαινοσών: Από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει έκαστη εμπλεκόμενη επιχείρηση.
152. Είδος συμμετοχής στην παράβαση: Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αποτελούν τους αυτουργούς της παράβασης.

Διάρκεια των παραβάσεων

153. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος υπάρξεως αυτής (η περίοδος από την ημερομηνία συνάψεώς της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει). Επισημαίνεται ότι για τον υπολογισμό της διάρκειας της παράβασης λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη²⁰⁷.
154. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στις οικείες ενότητες, η διάρκεια των επιμέρους παραβάσεων προσδιορίζεται ως εξής:
- Ως προς την παράβαση, στην οποία εμπλέκονται οι εταιρίες ΠΟΤ&ΠΑΝ-ΤΖΑΝΕΤΟΣ για την νήσο Λέσβο, η παράβαση εκτείνεται από τις 25.02.2017, [...] έως τις 31.12.2018 [...]
 - Ως προς την παράβαση, στην οποία εμπλέκονται οι εταιρίες ΣΑΛΑΣ και ΠΛΕΙΑΔΕΣ για την νήσο Λέσβο, η παράβαση εκτείνεται από τις 03.11.2017 [...] έως τις 31.12.2018 [...]
 - Ως προς την παράβαση, στην οποία εμπλέκονται οι εταιρίες ΠΟΤ&ΠΑΝ-ΣΑΛΑΣ για την νήσο Χίο, η παράβαση εκτείνεται από τις 28.01.2018 [...] έως τις 09.03.2019 [...]

X.2.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

155. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου λεκτέα τα εξής:

X.2.2.1 «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ»

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

156. Με βάση τα προεκτεθέντα ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται η αξία του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών της ΠΟΤ&ΠΑΝ στη σχετική αγορά των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημοσίων διαγωνισμών στη νήσο

²⁰⁶ Βλ. Ενότητα X.2.2. κατωτέρω.

²⁰⁷ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 12.

Λέσβο κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι κατά την περίοδο 25.2.2017 – 31.12.2018 και των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημοσίων διαγωνισμών στη νήσο Χίο κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι κατά την περίοδο 28.01.2018 – 09.03.2019. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια ως βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...]. Ο υπολογισμός του προστίμου αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΟ ΛΕΣΒΟ:		
	ΑΞΙΑ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ €	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΣΕ €
2017 ²⁰⁸	[...]	[...]
2018	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		[...]
ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΟ ΧΙΟ:		
	ΑΞΙΑ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ €	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΣΕ €
2018 ²⁰⁹	[...]	[...]
2019 ²¹⁰	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		[...]
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΥΨΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

157. Όπως προαναφέρθηκε, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του ν. 3959/2011 το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Επομένως, εφόσον το υπολογισθέν με βάση τα προεκτεθέντα κριτήρια πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, θα πρέπει να περιορίζεται βάσει αυτού.
158. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο για την ΠΟΤ&ΠΑΝ δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η

²⁰⁸ Σημειώνεται ότι για τον υπολογισμό του βασικού ποσού προστίμου λαμβάνεται υπόψη η αναλογία επί 10 μηνών παράβασης επί του σχετικού συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η εταιρία κατά το 2017.

²⁰⁹ Σημειώνεται ότι για τον υπολογισμό του βασικού ποσού προστίμου λαμβάνεται υπόψη η αναλογία επί 11 μηνών παράβασης επί του σχετικού συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η εταιρία κατά το 2018.

²¹⁰ Σημειώνεται ότι για τον υπολογισμό του βασικού ποσού προστίμου λαμβάνεται υπόψη η αναλογία επί 2 μηνών παράβασης επί του σχετικού συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η εταιρία κατά το 2019.

παράβαση, ήτοι του 2018 για την πρακτική που αφορά τη νήσο Λέσβο και του 2019 για την πρακτική που αφορά τη νήσο Χίο²¹¹.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

159. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω των ιδιαιτεροτήτων που αναπτύχθηκαν προηγουμένως στην ενότητα «Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου».
160. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το συνολικό ύψος του προστίμου για την ΠΟΤ&ΠΑΝ διαμορφώνεται σε [...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

161. Όπως προαναφέρθηκε, η ΕΑ, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
162. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εταιρία ΠΟΤ&ΠΑΝ επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, το τελικό ποσό του προστίμου μειώνεται κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²¹².
163. Κατόπιν των ανωτέρω, το πρόστιμο της «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ» με τη μείωση Διευθέτησης διαμορφώνεται σε **εκατόν είκοσι χιλιάδες εννιακόσια τριάντα οκτώ ευρώ και σαράντα πέντε λεπτά (€ 120.938,45)**.

X.2.2.2 ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

164. Με βάση τα προεκτεθέντα ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται η αξία του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών της ΤΖΑΝΕΤΟΣ στη σχετική αγορά των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών στη νήσο Λέσβο, κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι κατά την περίοδο 25.02.2017 - 31.12.2018. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια ως βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...]%. Ο υπολογισμός του προστίμου αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

	ΑΞΙΑ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ €	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΣΕ €
2017 ²¹³	[...]	[...]

²¹¹ [...].

²¹² Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

²¹³ Σημειώνεται ότι για τον υπολογισμό του βασικού ποσού προστίμου λαμβάνεται υπόψη η αναλογία επί 10 μηνών παράβασης επί του σχετικού συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η εταιρία κατά το 2017.

2018	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

165. Όπως προαναφέρθηκε, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του ν. 3959/2011 το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Επομένως, εφόσον το υπολογισθέν με βάση τα προεκτεθέντα κριτήρια πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, θα πρέπει να περιορίζεται βάσει αυτού.
166. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο για την ΤΖΑΝΕΤΟΣ δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ήτοι του 2018²¹⁴.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

167. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω των ιδιοτήτων που αναπτύχθηκαν προηγουμένως στην ενότητα «Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου».
168. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το συνολικό ύψος του προστίμου για την ΤΖΑΝΕΤΟΣ διαμορφώνεται σε [...].

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

169. Όπως προαναφέρθηκε, η ΕΑ, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
170. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εταιρία ΤΖΑΝΕΤΟΣ επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, το τελικό ποσό του προστίμου μειώνεται κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²¹⁵.
171. Κατόπιν των ανωτέρω, το πρόστιμο της «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» με τη μείωση Διευθέτησης θα διαμορφωθεί σε **εκατόν είκοσι πέντε χιλιάδες διακόσια πενήντα τρία ευρώ και εξήντα εννέα λεπτά (€ 125.253,69)**.

Χ.2.2.3 SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Ανώνυμη Εταιρεία

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

172. Με βάση τα προεκτεθέντα ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται η αξία του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών της ΣΑΛΑΣ στη

²¹⁴ [...]

²¹⁵ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

σχετική αγορά των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημοσίων διαγωνισμών στη νήσο Λέσβο κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι κατά την περίοδο 3.11.2017 – 31.12.2018 και των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημοσίων διαγωνισμών στη νήσο Χίο κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι κατά την περίοδο 28.01.2018 – 09.03.2019. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια ως βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...]%. Ο υπολογισμός τους προστίμου αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΟ ΛΕΣΒΟ:		
	ΑΞΙΑ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ €²¹⁶	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΣΕ €
2017	-	-
2018	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		[...]
ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΟ ΧΙΟ:		
	ΑΞΙΑ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ €²¹⁷	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΣΕ €
2018	[...]	[...]
2019	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		[...]
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΥΨΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ		[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

173. Όπως προαναφέρθηκε, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του ν. 3959/2011 το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Επομένως, εφόσον το υπολογισθέν με βάση τα προεκτεθέντα κριτήρια πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, θα πρέπει να περιορίζεται βάσει αυτού.
174. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο για την ΣΑΛΑΣ δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ήτοι του 2018 για την πρακτική που αφορά τη νήσο Λέσβο και του 2019 για την πρακτική που αφορά τη νήσο Χίο²¹⁸.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

²¹⁶ Η αξία του κύκλου εργασιών αφορά στην περίοδο της παράβασης.

²¹⁷ Η αξία του κύκλου εργασιών αφορά στην περίοδο της παράβασης.

²¹⁸ [...].

175. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω των ιδιαιτεροτήτων που αναπτύχθηκαν προηγουμένως στην ενότητα «Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου».
176. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το συνολικό ύψος του προστίμου για την ΣΑΛΑΣ ΑΕ διαμορφώνεται σε [...].

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

177. Όπως προαναφέρθηκε, η ΕΑ, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
178. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εταιρία ΣΑΛΑΣ ΑΕ επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, το τελικό ποσό του προστίμου μειώνεται κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²¹⁹.
179. Κατόπιν των ανωτέρω, το πρόστιμο της «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Ανώνυμη Εταιρεία» με τη μείωση Διευθέτησης θα διαμορφωθεί σε **πενήντα έξι γιλιάδες εκατόν τρία ευρώ και ενενήντα τέσσερα λεπτά (€ 56.103,94)**.

Χ.2.2.4 Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ - ΕΣΤΙΑΣΗΣ - ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ - CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» - «ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε»

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

180. Με βάση τα προεκτεθέντα ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται η αξία του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών της ΠΛΕΙΑΔΕΣ στη σχετική αγορά των υπηρεσιών σίτισης προσφύγων μέσω δημόσιων διαγωνισμών στην νήσο Λέσβο κατά τη διάρκεια της παράβασης, ήτοι από 03.11.2017 έως 31.12.2018. Λαμβάνοντας δε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια ως βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται ποσοστό [...] % σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

	ΑΞΙΑ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΣΕ €
2017 ²²⁰	[...]	[...]
2018	[...]	[...]

²¹⁹ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

²²⁰ Σημειώνεται ότι για τον υπολογισμό του βασικού ποσού προστίμου λαμβάνεται υπόψη η αναλογία επί 2 μηνών παράβασης επί του σχετικού συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η εταιρία κατά το 2017.

ΣΥΝΟΛΟ		[...]
--------	--	-------

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

181. Όπως προαναφέρθηκε, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του ν. 3959/2011 το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Επομένως, εφόσον το υπολογισθέν με βάση τα προεκτεθέντα κριτήρια πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, θα πρέπει να περιορίζεται βάσει αυτού.
182. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο για την ΠΛΕΙΑΔΕΣ δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ήτοι του 2018²²¹.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

183. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω ιδιαιτεροτήτων που αναπτύχθηκαν προηγουμένως στην ενότητα «Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου». Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το συνολικό ύψος του προστίμου για την ΠΛΕΙΑΔΕΣ ΕΠΕ διαμορφώνεται σε [...].

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

184. Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης κατά τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, εκτός των άλλων, μειώνει κατά ποσοστό 15% το ύψος του προστίμου που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη υπαγωγής της υπόθεσης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
185. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εταιρία ΠΛΕΙΑΔΕΣ επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, το τελικό ποσό του προστίμου μειώνεται κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²²².
186. Κατόπιν των ανωτέρω, το πρόστιμο της Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ - ΕΣΤΙΑΣΗΣ - ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ - CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» - «ΠΛΕΙΑΔΕΣ Ε.Π.Ε» με τη μείωση Διευθέτησης θα διαμορφωθεί σε **δύο χιλιάδες εκατόν τριάντα ένα ευρώ και ογδόντα ένα λεπτά (€ 2.131,81)**.

²²¹ [...].

²²² Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αποφάσισε ομοφώνως, σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 704/2020 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ:

1. Διαπιστώνει την ως άνω περιγραφείσα παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από τις εταιρείες α) «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ», (β) «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», (γ) «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», και (δ) «Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ – Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ – ΕΣΤΙΑΣΗΣ – ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ – CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» για τα χρονικά διαστήματα που περιγράφεται για κάθε μία από τις εταιρείες ανωτέρω.

2. Επιβάλλει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για την ως άνω παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 όπως ισχύει, τα εξής πρόστιμα:

- Πρόστιμο ύψους 120.938,45 ευρώ στην εταιρεία «ΠΟΤ ΚΑΙ ΠΑΝ ΦΟΥΝΤΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ»·
- Πρόστιμο ύψους 125.253,69 ευρώ στην εταιρεία «ΤΖΑΝΕΤΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»·
- Πρόστιμο ύψους 56.103,94 ευρώ στην εταιρεία «SALAS INTER. GROUP ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»· και
- Πρόστιμο ύψους 2.131,81 ευρώ στην εταιρεία «Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ – Π. ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ – ΕΣΤΙΑΣΗΣ – ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ – CATERING ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ».

3. Υποχρεώνει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να παραλείπουν την παράβαση στο μέλλον,

4. Απειλεί τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις με πρόστιμο και χρηματική ποινή, αν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης.

Η απόφαση εκδόθηκε την 31^η Ιανουαρίου 2022.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

Η Συντάκτης της Απόφασης

Ο Πρόεδρος

Μαρία Ιωάννα Ράντου

Ιωάννης Λιανός

Η Γραμματέας

Ηλιάνα Κούτρα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

[ΑΠΟΡΡΗΤΟ]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

[ΑΠΟΡΡΗΤΟ]